Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ◆ ШИНАРА, 5 ФЕВРАЛЬ, 1985 ШУ. ◆ № 16 (7051). ◆ Мах 3 кеп.

Капитальни вложеней эффективность лакхье. 1985 шера подрядни гІишлон-монтажни балхий объема программа ханал хьалха, 28 декабре, чакхъяккха. Ерригача министерстваша, ведомстваша, предприятеша капитальни вложенеех пайда эцара болх тоабе.

Къахьегама овсарле планагІа лаьрхІачул цхьан процентал кІезигагІа йоацаш лакхье а гІирсаш хьалдарга бода мах планагІа лаьрхІачул 0,5 процент лохбе а.

Дерригача гІишлон-монтажни балхех 50 процентал кІезигагІа доацараш бригадни подряда методаца кхоачашде. Цар дикал лакхье, «ТІехдика» лаьрхІа эксплуатаце дІатела объекташ дукхагІа хилийта.

Къахьегамхошта жилищно-коммунальни гІулакхаш дара боарам лакхбе. ЧуІеча цІенгІулакхаш капитальни ремонт яра план 25 декабре кхоачашъе. Городийн нах бахача пунктийн йІовхал тела системаши газови боахами 1985 шера 10 октябре кийча хилийта.

(Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхой 1985 шерарча социалистически декхараш тІара).

ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдикеи хьадер дукхагІеи хилийта!

Коллективе дика вовзаш а лоархІаш а ва Назрановски АТП водитель Томов Саварбик. Технически дика Іунал дарах цІаккха еха хьовзам бац цо болх беча «КамАЗ» яхача машино.

Томов ва иттлагІчен цхьайтталагІчен пятилеткай ударник.

Дукха ха йоаццаш цунна еннай «За трудовую доблесть» яха медаль.

СУРТА ТІА: дикагІвола водитель С. Томов.

И. ПЛИЕВА сурт.

● ТЕХНИКА КИЙЧА ХИЛИЙТА

СИХЕИ ТЕШАМЕИ

Соахка гурахьен укх Іайи графикагІа 35 трактор, ерригa тІехьаювзаш йола инвентарь тоае езаш я Назрановски района «Экажевский» совхозе. Шьлахой кхайкарал дувцаш хиннача собране совхоза къахьегамхоша социалистически декхар тІаййцар ерригa тракторaш 23 февралеи тІехьаювзаш йола инвентарь 15 февралеи тоаяь яккха, комбайнаш, уж 21 я боахаме, 15 марте кийчон мугІаре дІаоттае. ХІаьта шоай деша дай болаш хьа а боагІа. ХІанзле 26 трактор тоаяьй.

Кхоачам боллаш дика вІаштІехьдаьхад цар балха хьалаш а. Чоалхане йоаца цхьаццa оатхалаш керда хьае а тишъеннараштa реставраци е а йиш йолаш станокаш я токарни, слесарни цехашка, хиланза аргйоацa кхы тайпа оборудовани а я укхаза.

Мастерске коллективера дукхагІбараш йоккха балха опыт йолаш ба, къаьстта а моторaш тоаду слесарь Дудуркиев Хьусен, аьшкапхьар Плиев ИбрахІам, слесарь Гагиев Тапа, медник Костоев Увайс. Цар балха геттара раьза хул механизатораш. Балха норма 130—140 процент кхоачаш ца еш ди дІадахийтац. Цул совгІа, Дудуркиев Хьусен кхы тІа рационализатор а ва. Сельхозмашиний механикаца цхьана шкиваштa, маховикаштa тІера подшипникаш Іойоаха оатхал яьй цо.

Массарел сихагІа шоай агрегаташ кхашкарча балхаштa кийчъяь баьлар механизаторaш Измайлов Ахьмад, Евлоев Ювсап, Нальгиев Саварбик, Албогачиев Идрис. Кхашка органически удобрени дІакхухьаш ба уж хІана.

ТІехьаювзаш йола инвентарь бригадашка тоаю. Из болх къаьстта дика бу Галаев Хизира кулгалдеча кхоалагІча бригада коллективо. ХІанзле 86 процент тІехьаювзаш йола инвентарь кийчон мугІаре дІа а оттаеш, яхье котало яьккхай цо. Из толам баккхара геттара доккха дакъа юкъедихьар наладка еча слесараша Баркинхоев Ахьмада, Дзейтов Салмана, механизатораша Нальгиев Іусмана, Бабыкин Юре.

ТІехьаювзача инвентарах 70 процент тоаяь яьккхай кхаш лeладеча шоллагІча бригада коллективо а. Укхаза балха нормаш 110—120 процент кхоачаш а еш къахьег слесараша Тумгоев Іалаудина, Евлоев Йоакъапа, механизатораша Гайтов Тархана, Шанхоев Яхьъяс, кхычар.

Тоаяь а яьнна, Іан замалахьа дІаоттаяьча техникана Гостехнадзоро дІаяекхача тайпара, мукхъюаргйоацаш басари даьттен хьекхад, кхы тІа эшараш даьд.

Комбайнаш тоаяра лаьрхІа звено вІашагІъеллай совхозе. Цунна кулгалдеш ва Гиреєв Маншарип. Из шийн новкъосташца ара болх бе безаш хул. уж дІаоттае йиш йолаш совхозе йІайха помещенеш йоацандаь. Цу халача хьалаша а новкъарле яц царна хьаьнала болх бе. Комбайнаш тоаелга поточно-узловой хьисапе вІаштІехьа а даьккха, геттара шийла йолча хана мастерске цхьацца узлаш, оатхалаш тоаеши, хІаьта кІезиг-дукха йІоахъелча уж комбайнашта тІаоттаеши къахьег цар. Ялх комбайн кийчон мугІаре дІаоттаяьй хІанзле.

Хала дале а, балха нормаш кхоачаш ца еш цхьаккха а вац. ХІаьта къаьстта дика болх бу механика Тумгоев Салангире, комбайнера Гагиев Сале.

М. ХАМАТХАНОВ.

24 февpале—Советашка хоржамаш

ХАЛКЪА КАНДИДАТАШ

ХАННА КЪОНА ЯЛЕ А

СоагІапчарча наха керда хІама дар комсаш кхеелга. Цудухьа кІезига бацар уж хьувкъаргхиларах ца тешараш. Цар хабарашка ла а ца дувгІаш, комсаш лелае йолаелар Гардaнова Насе нана.

Дешара мукъайолча хана цунна новкъостал де ухар йиІиг. Комсаш яІа, хьалъекха, царна молхаш етта Іомалора. Цудухьа итт класс яьккхача уйла е езанзар Насе, мича гІоргья, яхаш. Цох а шийн нана санна гектарница хилар. ХьалхагІа Іомадаьр, ше болх ба йолаелча, чІоагІа накъадаьлар Насена. ХІаьта гІулакх юххьанца денз шаьра дІадоладелар, халонаш нийсъяланзар, аьлча, нийса хургдац. Бокъкхагічарна новкъостал дари царна нийсса ше болх бари цаІ мичад. Бехктокхамга диллача хІаьта а вета а.

Цхьабакъда, болх хьабе герте, хІамах бІакъожабеш ца хуле, кердачов тІакхувш хуле толам ца баьлча баргбац. Из иштта хиларах дот тийша яр Наси. Совхоза лаьтташка комсаш хьувкъае йиш йолга дІатайтар цо соахка. Ше лелаьча ворхІ гектара тІара комсаш чуяра план цкъан ахазем тІехкхоачашйир! Иштта дохадир йоІо пхьегІа тІа дувца даьсса хабараш. Уж хьал а лувцаш, комсашта лерттІа гІулакх ца дерашка дІахьекхар СоагІапчарча наха а из керда культура кхее ховлга, нагахьа санна из де цар чІоагІа безам бале.

Мишта вІаштІехьдаьлар Насе цу тайпара толам баккха? Цун къайле йоккха яц. Массе а хІаман корта ба комсашта лерттІа Іуналдар, шийна тІадилле декхар цІена кхоачашдар. ХІаьта уж дика оамалаш комсомолках Гарданова Насех йизза йоахк. Кхычарна юкъе бегіала хул цун беш. Оасарах цІена, тоха езача хана молхаш теха, ханнахьа хьалйийхка, еІа хул цун комсаш. Цудухьа уж дика а хьувкъ.

Къона яле а совхозе, ше яхача юрта дукха обеществни декхараш кхоачашду Насе. Отделене групкомсорг. ВЛКСМ Малгобекски горкома бюро член я из. Горсовета депутат йолча Гардановас дукха къахьег харжархой наказаш кхоачашдеш. Цунна еннай «ЦхьайтталагІча пятилетка къона гвардеец» яха ВЛКСМ ЦК Знак.

Иштта саг я Малгобекски района М. Горьке цІерагІча совхозе болхлой, юрта боахама специалистий, гІулакхерча наьха собране Нохч-ГІалгІай АССР депутаталла кандидат оттаьр.

Хоржамаш хулача дийнахьа цунна тІехьа кхадж тессараш декхебарг ца хиларах шеко яц.

М. ХАМХОЕВ.

ДЕГАШ АЙДЕННА БОЛАШ

Республике дІахо хьош я хоржамашта хьалхара собранеш. Укхаза шоай харжархошца вІашагІкхет РСФСР, НГІАССР Лакхехьарча Советашка, моттигерча Советашка депутаталла харжа оттабаь кандидаташ. Цига гуллуча къахьегама коллективай викалаша шоай кандидаташ хьаллацарца цхьана царна тешам лу шоаш цхьайтталагІча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъергхиларах, КПСС XXVII съезда, Коталон денна баха ма боаггІара накъагІоргхиларах, шоашта хьалхашка латта экономически а социальни а декхараш кхы а дикагІа кхоачашделга Іалащдар духьа кандидатшта наказаш тІадехх.

ЧІоагІа деrаш гІоздаьнна бар селхан районни Культура цІагІа вІашагІкхийтта хинна харжархой. Укхаза чакхдаьлар № 957 йолча Назрановски хоржамий округе гІолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат волча парте Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретараца Фотеев Владимир Константиновичаца вІашагІкхетар.

Хоржамашта хьалхара собрани хьайийллар парте Назрановски райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева.

Къамаьл де дош лу кандидата доверенни волча ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода слесара-инструментальщика ТІ. Халгуевна. Цо дІайовзийт кандидата биографи, цун беркате къахьегама а вахара гІулакхех дувц.

Нов. В. К. Фотеева кандидатура хьаллоацаши могаеши къамаьлаш дир цига «40 лет Октября» совхоза звеньевоя Б. Г. Кодзоева, № 2 йолча юкъерча школа хьехархочо Н. И. Калинас, ВЛКСМ Назрановски райкома хьалхарча секретара М. С. Тумгаева. Цар тІахьийхар округера берраґа нах шоай кандидата тІехьа, массане барт-цхьоагІо цаІ йолаш, кхадж тасса, цунна кхоачашде наказаш делар.

Къамаьл даьча нов. В. К. Фотеева дийцар республика дегІайоалаеча карагІдийнарех, теркам тІаззар ер пятилетка толаме чакхъяккхара де эшараштa. Шийх иштта тешам болларах харжархошта баркал аьлар, цар хьашташ кхоачашдара ше бІакъожабергболаш воацилга дІахайтар.

Укх деношка цу тайпара вІашагІкхетар хилар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара №115 йолча Экажевски хоржамий округерча къахьегамхой а. Цар депутаталла кандидат ва НГІАССР Министрий Совета председатела заместитель А. И. Иванов. «Экажевский» совхоза актови зале вІашагІкхийттача харжархой собрани хьайийллар боахама профсоюзни комитета председатела А. Ужахова.

ТІаккха къамаьл даьча коартолаш кхееча звеньевоя І. Угурчиева дІабовзийт кандидата къахьегама а вахара а никъ. Массава тІахьех цунна тІехьа кхадж тасса.

Цун кандидатура хьаллоацаш къамаьлаш дир укхаза «Сельхозхимия» яхача районни объединене партбюро секретара М. Оздоевас, Экажкъонгий-Юртарча №1 йолча школа хьехархочо, тІема ветерана Л. Коломнеца, совхоза комсомола комитета секретара Марзиевас. Цар чІоагІа могавеш вийцар шоай кандидат, массанегара а из хьаллоацилга дийхар, наказаш тІадехкар цунна. Цар дІадехар Экажево — Насыр-Корт — Назрань яхача участкерча наькъа реконструкци елга, Экажкъонгий-Юрта школаш хьалъелга, кхыдараш.

Нов. А. И. Иванова дош делар цар дІадехараш кхоачашдара ше оарцагІваргва, аьнна.

Орджоникидзевская станицерча харжархошца вІашагІкхийтар № 137 йолча Красноармейски хоржамий округе гІолла Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат йола Сунженски райбыткомбината хІамаш тегар Тохова Молотхан МихаІловна а. Цига къамаьлаш даьчар цІаькха а хьахьекхар шоаш М. М. Тоховах тешам бенна хилар, кхоачашде наказаш делар цунна. Шун хьашташ кхоачашдара хаи хьинари кходергдолаш яц со, аьлар депутаталла йолча кандидата.

Яхьа дневник

* * *

Шоаш пятилетка тІеххьарча шера тІаййца декхараш кхоачаш а деш, хьинаре къахьегаш ба Вознесеновски газобензинови завода болхлой. Дерригача технико-экономически хьокхамий январь бетта план тІеххкхоачашъяьй цар. Укх бетта чотагІа завода коллективо маьхала яьккхай пхийтта эзар сома маьха товарни продукци.

Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах январь бетта завода болхлоша паччахьалкхенна кходаьд эзараш сомаш.

Къаьстта дика болх а беш, яхье хьалхара моттиг яьккхай Баркинхоев Башира кулгалдеча комбинированни установкаи Богданов Александр керте латтача компрессорни станцеи коллективаш.

* * *

Вай республике эггара хьалха «ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдикеи хьадер дукхагІеи хилийта!» яхача девизах социалистически яхь дІайолаяьча СССР 60 шу дизара цІерагІча Грозненски «Оргтехника» яхача производственни объединене болхлоша къаьстта дика къахьегаш дІадоладаьд пятилетка тІеххьара шу. Январь бетта паччахьалкхен планах лаьрхІачул совгІа цар маьхала яьккхай 30 сом эзар мах бола тайп-тайпара продукци, дикка тІехкхоачашъяьй товарни продукци арахецара задани а. Бетта планал совгІа хьаьй 27 эзар сом мах бола нормативно-цІена продукци а.

Объединене коллективо лакхъяьй къахьегама овсарле, арахецача продукцега дІабода мах лохбаьб.

Массаза санна социалистически яхье хьалха а латташ, хьинаре къахьегаш я Гребнева Нина Петровна керте латтача шоллагІча цеха коллектив.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Мишта кхоачашду декхараш

ДИНЗА ДИСАР КХЕТАДЕШ

ПланагІа йоагІачох 372 центнер шура йохка ца луш дисар тхо соахка. Цхьан центнерага нормал шюзза дукхагІа доакъар дІадахийтар. Фу бахьан долаш нийсделар из?

ДукхагІдола доахан къаьна да тха. Царех цхьадолчар 500 грамм мара шура лац дийнахьеи буси. ХІаьта доакъар кхычарна санна лу царна. Из бахьан долаш зехьа дукха доакъар дов, шура яккхарга дІадодар а геттара дукха хул.

Доахана Іул тоадара хІанзчул тІехьагІа кІезигагІа дале а диъ шу дезаргда тхона. Дукха ха я из. Цхьабакъда, кхы де хІама долаш дац тхо.

Из гІулакх лерттІа чакхдаккхара берригa шоай теркам тІабахийта къахьегаш ба хІанз совхоза зоотехникаш, ветеринарни служба болхлой. Хьежа, тахка хьахержад Іудa юкъера дукхагІа шура луш дола доахан. Уж къаьстта дІаоттададьд, лаьрхІа доал делга вІаштІехь а даьккха.

Шинараш кхедара специализированни ферма вІашагІъеллай.

Краснодарски краера доаладаь цІеча фух дола 299 шинар а да тха. Уж дахка доладенад. ЛерттІа доал дича йиъ эзар килограммага кхоачаш шура лургъя царех хІара Іатто. ХІаьта цу тарonах а ма хулла пайда эца хьожаргда тхо.

Кхаьннех ши шурий ферма Сунженски дукъа тІехьашка я. Гурахьа, Іай наькъаш дехача гобаьккха ваха а везаш, 70 километр гаргга никъ бе беза уж йолча водаш. Из бахьан долаш доахан кхабара, деттара графикаш телхаю, цул совгІа, хьайбаш Іангара доахаш цига беча балха лерттІа тІахьожам лоаттабе карагІдалац. Цудухьа детташ доладоахан колхоза контора гаьна йоаццаш йолча шоллагІча ферме дІаоттаде соцам баьб оаха, 500 Іатта лаьрхІа керда ши помещени хьал а еш. Доахан леладара дикагІа хьалаш да цига. Цу гІулакхага хьежжа дукхагІа шура а йоакх. Масала, соахка хІара кхоабача Іаттагара, шера план 1950 килограмм йолаш, 2400 килограмм яьккхар цу ферме, хІаьта бІаь Іатта тІехьара 84 Іасилг хьакъоастадир.

Доакъар кхоачам боллаш ца хилча хьайбай маша алсамдаккхарах дувца а дезац. Из гІулакх лерттІа чакхдаккха йиш хилац тха. 1977 шера лаьтта кІал турбаш а яхка, 800 гектара тІа хий дуллилга вІаштІехьдаьккхадар тха боахаме. Цхьабакъда, цунна проект оттаеш а из хьаеш а дукха гІалаташ нийсдалийтарах цун новкъосталца гектар лаьтта хий дилладац цу хана денз. Пайда а ца эцаш ворхІ шера лаьтта кІал ихка турбаш йоахка а енна хІалакьхилар. Дукха ахча дІа а дохийташ уж хийцай оаха. ХІаьта а хий дилла йиш йолаш дац тхо. ГІулакх мишта д аьлча, тха хин система лоалаха долча боахамий ярашца дІахетта я. Цар шоай яраш тоаялца хий дилла йиш а яц. Из болх маца бергба а хац. Цхьа хІама-м да. Шоай системаш тоаяра уж сих ца лой, тхаяр йоха мег юха а.

Тха боахамий лаьттан кІалара хин системаш республика мелиорацеи хинбоахамеи министерства дІалургья, яхаш дувц. Из сихагІа дича хьа да хургдар. Цар цхьа да хилча дерригa вІаштІехьдала мегар. Лоацца аьлча, уж системаш тоаяра сухал бича хІанзчул дикка дукхагІа доакъар Іалашде йиш хургьяр тха. Цунца цхьана, хьайбай боахама болх тоабе а аттагІа хургдар.

Планага хьежжа деце а, хьайбаш хийцца Іангара доахалургдолаш доакъарашца кхоачам баьб оаха соахка. ХІаьта уж дика а да.

ХІанз керттера дар да царех лерттІа пайда эцар. Концентраташ, жом, цхьаццa микродобавкаш а етташ муж кийчбу шоллагІча ферме, цхьабакъда, доакъара цех йоллаше а гІожа доакъар хьанде йиш йоацаш цхьа юкъ яьккхар. Ша баь турбаш лийлха а лийлха, шин кІира хий доацаш лаьттар доакъар кийчду цех. Укх деношка хий хьатІадоаладаьд цига.

ХІара дийнахьа цхьа килограмм дукхагІа шура яккхара тІахьехаш шьлахоша ерригача республика хьайбаш лeладерашка даь кхайкарал къоабалдеш хьал а лаьца, болх бу тха шурий фермай къахьегамхоша укх шера. ХІара кхоабача Іаттагара дийнахьен буси йоаккха шура соахка укх хана хинначул 0,8 килограмм дукхагІа я, хІаьта шоллагІча ферме йоаккхар — цаІи ахи килограмм дукхагІа. Цу гІулакхо карагІдалийтар январь бетта хьалхарча пхийтта дийнахьа планагІа йоагІачул 3 эзар килограмм гаргга дукхагІа шура яккха.

А. БАЧМАНОВ,
Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза председатель.

1985 ШЕРА 4 ФЕВРАЛЬ ХЬАТІАОТТАШ ХІАРА КХОАБАЧА ІАТТАГАРА ШУРА ЯККХАРАХ ЙОЛА

СВОДКА

(килограммашца)

Районаш	1985 шера	1984 шера
Шалински	5,9	5,2
Ачхой-Мартановски	5,8	6,6
Гудермесски	5,1	4,4
Шелковской	5,1	4,8
Грозненски	5,1	4,9
Сунженски	4,9	4,8
Малгобекски	4,8	3,4
Надтеречни	4,7	4,3
Урус-Мартановски	4,7	4,8
Назрановски	4,6	5,2
Наурски	4,3	4,7
Республике гІолла	5,0	4,9

БАЙРАКХАШ — КОТБАЬННАРАШТА

Укх деношка г. Аргуне культура Двореце гулъелар 1984 шера лелаяьча социалистически яхьа итогаш яра хетаяь Шалински района партийно-боахама актива собрани. Собране дакъа лаьцараштa юкъе бар хьаьший а — яхь лелаеча районий делегацеш: Ивановски — Херсонски областа, Дигорски — Къулбаседа ХІирийчен, Гудермесски — Нохч-ГІалгІайчен.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева дег тІара даькъала йийцар Шалински района юрта боахама къахьегамхоша дІадахача шера лаьттан продукци яккхараи кийчъяраи лелаяьча социалистически яхье яьккха котало, хьакхайкадир, дІахо йодача хана цар кхы а доккхагІа толамаш доахаргдолгах, хоржамаш хулача денга къахьегама совгІаташца уж боагІаргболгах, КПСС XXVII съезда, Сийлахь-йоккхача Коталон 40 шу дизара баха ма боаггІара накъагІоргболгах ше дог тийша хилар.

Детташ тІоараш а долаш, В. К. Фотеева района викалашка дІаелар КПСС обкома, НГІАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦІе байракх.

КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара Н. И. Айдинова, «Курчалойский» комсий совхоза директора А. Алавдинова, «Шалинский» совхоза свеклаш лелаечо С. Энгласовас, кхычар, докхха совгІат даларах баркал а аьнна, дош делар, района коммунисташа, берригача къахьегамхоша шоашта хьалхашкара декхараш толаме кхоачашдара низаш кходерг ца хиларах.

Шалински района къахьегамхой дег тІара даькъала бийцар Херсонски областа Ивановски райкома секретара В. С. Тягнырядкос, КПСС Къулбаседа ХІирийчен Дигорски райкома секретара Т. Н. Токаевас, КПСС Гудермесски райкома хьалхарча секретара А. В. Шаршавыха. Парте райкомийи райисполкомийи карара кара тела ЦІе байракхаш дІаелар цар яхье котало яьккхачарна.

Цул тІехьагІа делегацей кулгалхоша кулгаш яздир 1985 шера лелаергйолча социалистически яхьа договорашта.

Нов. А. Т. ОЗДОЕВНА «ХИЛА БОЛХАРАШ КІАЛХАРА БАХАРАХ» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Хила додаш хинна бер кІалхара доаккхача метте къонахчал долаш хиларах СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа «Хила болхараш кІалхара бахарах» яха медаль лойла Оздоев Азит Товсиевича, — ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» яхача назрановски завода мастера.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

гор. Грозный,
1985 шера, 31 январь.

Партийни вахар: балха стиль

КЕРТТЕРЧА ТЕРКАМЕ — КАДРАШ

ДӀадахача шера тха бурув деттача балхий управлене 474 саго лакхъяьй шоай балха говзалаш. Царех 125 саг балха тӀара мукъа а валийта Ӏомалуш хиннав. 62 керда болхло кийчваьв.

Ца хаддаш йоакхо ю тха коллективе балхаш тӀа лакхбе йиш ярий резерв кийчъяра. Ӏилманей техниканей карагӀдувлача кердадарашка хьежжа шийн говзал лакхъеш а нахаца болх бе, царца та, уж шийна тӀехьабаха ховш а вар мара хьац цу резерва юкъе. ХӀара шера инженерно-технически болхлошта юкъе аттестаци а еш, массе оагӀорахьа тохка а тохкаш хьакъоастабу уж.

ХӀанз 37 саг ва цу резерва чувоагӀаш, парткомо а администраце а ше къаьстта болх беш. Уж кийчбеча хана керттерча балха тайп-тайпарча моттигашка тахкарал совгӀа, царна тӀадехк общественни балхах дола лоархӀаме политически декхараш. Царех уж мишта лоархӀабу хьож. Цул тӀехьагӀа парткомо, профкомо, администраце цхьана къоастаду къоначa специалистех кулгалдеча балха тӀа малагӀа хьожавергва. ДӀадахача шера ишта кийч а баь бехктокхамеча балхашка хьожабаьрашта юкъе ба М. Гандалоев, Б. Бадалов, А. Давыденко, И. Романов, Х. Центроев, кхыбараш.

Кадрашца беча балха юкъедоагӀа нах балхашка дӀачӀоагӀбар, уж хувцалулга кӀезигдар. Цу гӀулакха лаьрхӀа вӀашагӀъелла болх беш общественни кадрай отдел я тха управлене. Цун председатель ва коммунист Ю. Тишков. Дукха болх баьб цу отдело бурув деттараш балхаш тӀара дӀабувлара бахьанаш къоастадеш, уж шоай моттигашка дӀачӀоагӀбара де дезараш белгалдоахаш. Цох дикка беркат а даьннад.

Кадраш кхееча, цар бехктокхам лакхбеча, дисциплина чӀоагӀъеча дукхадар карагӀдоал тха управлене болх беш йолча профилактика совета, новкъостий суда, мастерий совета, къаьстта къоначa бурув деттараштa юкъе беча балха тӀа.

Масала, дийша а баьнна тха коллективе хьабаьхкача хана юххьанца лерттӀа болх дӀа ца бодаш, гӀалаташ дувлийташ моттигаш нийслора къоначa специалистий нн. И. Романова, М. Гандалоева, А. Вавилова, А. Давыденкой, кхьбарий балха тӀа. Мастерий совето новкъостал дир царна уж кхоачамбоацараш дӀадаха, мехкдаьтта лехарий говзал йизза караерзае, нахаца беча балха говзал кӀоаргагӀа йовза. ХӀанз шоай гӀулакх тешаме кхоачашду дика специалисташ а хинна дӀаэттаб уж.

Тха коллективе къона болхлойи специалисташи хьалкхебеш къаьстта беркате болх бу хьехамчий совето. Цунна кулгалдеш ва тӀемен къахьегамен ветеран вола коммунист Р. С. Чередниченко. Къоначарцара болх дукхабезаши хьинар кхо ца деш лелабеши хьавоагӀа из.

Тха управлене 52 хьехамча ва. Царна тӀачӀоагӀбаь ба тха коллективера къона болхлой, специалисташ. ХӀара хьехамчан цо Ӏомавечуни декхараш белгалдоахаш договораш оттаду, уж бригадай собранешка чӀоагӀду. Уж кхоачашдеш даь фуд хьож бетта цкъа бригадни собране. Шера цар баь болх къоастабеш конкурс хул. Цига котбаьнна хьехамчаш морально а материально а белгалбоах. Царех ба тха УБР бурув деттача бригадай начальникаш Г. Попхадзеи Ӏ. Галаеви. Тахан коллективе толашагӀчарех а лоархӀаш бригадай начальникаш, мастераш, бурувтохараш болаш хьабоагӀа цар кхетам луш Ӏомабаь кагирхой.

Институт, техникум чакхъяьккхачул тӀехьагӀа тха управлене хьауха къона специалисташ бехктокхамеча кулгалдеча балха дӀатӀабахийтац шийн тайпара йола «болхлочун» школа чакхъяьккхачул тӀехьагӀа мара. Юххьанца уж хул бурувтохачун гӀончаш, бурувтохараш, кхыбола болхлой. Укхаза уж мугӀарерча болхлочун декхарех мишта лоархӀабу, новкъостащца, коллективаца мишта тарлу, юкъарча балха хьинаре дакъа лоацлацац къоастадаьчул тӀехьагӀа мара хьожабац уж бригадашта, сменашта кулгалде.

Цу тӀа а чакхбалац цар цара болх. Кулгалдара балхах уж мишта лоархӀабу, коллективо тӀа мишта эц керда кулгалхо, балха тӀа «лакхвелча» кура-сонта воалий хьожаш тӀахьожам лоаттабу парткомо администрацеи шо-шоай оагӀорахьара. Укхаза чӀоагӀа накъадоал парте Устава декхараш кхоачашдарах йола кулгалхой-коммунистий отчеташ парткома заседанешка увттаяр.

Массанахьара хьагулбаьча нахах вӀашагӀъелла яр № 949 йолча скважине бурув тохача бригада коллектив. Цунна кулгалде оттаваьвар къона специалист, коммунист М. Ш. Гандалоев. Юххьанца бригада болх дика дӀабодацар, барт-цхьоагӀо йолаш кхотасина яцар коллектив. Шийна хьалхашна латтача декхарех дика лоархӀацар из. ВӀаши дага а даьнна, парткома заседане йийцар оаха къоначa кулгалхочун коммуниста М. Ш. Гандалоева балха отчет. УБР керттерча специалисташа новкъостал а деш, цӀенхаштта дийцар заседане къоначa кулгалхочун балхацара кхоачамбоацараши гӀалаташи. Цул тӀехьагӀа белггала тоаденнад бригада гӀулакхаш. ХӀанз социалистически яхье хьалхалаттарий мугӀарашка я коммунист М. Ш. Гандалоев начальник волча бригада коллектив.

Укх тӀеххьарча хана парткома заседанешка йийцай коммунистий УБР керттерча инженера нов. Варламова, РИТС-а начальника нов. Халухаева, цеха начальника нов. Сперанске, бригадай начальникий, мастерий отчеташ. Цо новкъостал ду коммунистий, специалистий бехктокхам лакхбе, дисциплина чӀоагӀъе.

Кадрашцара болх тоабара, лаьрхӀа да тха управлене чакхдоаха «дисциплина ди» а. Из хул хӀара бетта хьалхарча оршот дийнахьа. Цига ювц балха а къахьегама а дисциплина чӀоагӀъеш, нах шоай моттигашка дӀачӀоагӀбеш, цар говзал лакхъеш бригадай, цехий кулгалхоша, партийни, профсоюзни группаша баьча балхах йола отчеташ. Иштта укхаза къоастабу из болх дикагӀа дӀаоттабаьраш, цу лоархӀамеча гӀулакха ледара хиннараш, гучадоах кхоачамбоацараши гӀалаташи, юкъарча низашца белгалдоах уж дӀадахара де дезараш.

ХӀаьта а, парте Центральни Комитето цу даькъе партийни организацешта хьалхашка оттадаьча декхарашка хьежжа, кадрашцара болх тоабаь дӀаоттабе тха вӀаштӀехьдаьннад аьлча нийса хургдацар. Болхлой, специалисташ хувцалулга кӀезиг дукха лохденнадале а, хӀанз а дукхкабараш балхаш тӀара дӀабувлаш дӀаух. Тахан а керттерча болхлоех 30 саг тоъац тхона. ЦӀенхаштта кхоачамбоацараш да керда болхлой кийчбара даькъерча управлене кадрай отдела балха тӀа а. Кхы а дукха болх бе беза таханарча вахаро дӀадеххача боарам хӀара болхлочун, специалиста, кулгалхочун бехктокхам лакхбара, дисциплина чӀоагӀъяра.

В. ЧИРКОВ.

Малгобекерча бурув деттача балхий управлене парткома секретарь.

ДӀадахача шера дерригача технико-экономически хьокхамегӀа паччахьалкхен план дикка тӀехкхоачашйир Шелковской маслосырзавода болхлоша. Планах лаьрхӀачул совгӀа цар ара а хийца, маьхала яьккхар 65 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Иштта дика толамаш доахаш дӀадоладаьд цар пятилетка тӀеххьара шу а.

Пятилетка хьалхарча диъ шера планах лаьрхӀачул совгӀа цар даьккхар 34 тонн машдаьттен 55 тонн нахчи.

Уж толамаш доахача доккха дакъа юкъедихьад даим яхье хьалха латташ болча аппаратчика Нагаева Шаймацен машдаьтта деча мастера Доценко Еленаси. Уж шаккхе а коммунистически къахьегама ударникаш ба, дикагӀбола кагирхой хьехамчаш лоархӀаш а ба.

СУРТА ТӀА: Ш. Нагаева, Е. Доценко.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ДИКАЧА НАХАХ

ДЕГАШ ГӀОЗДОАХ

Балхо саг хержац, саго болх хорж, оалаш да. Уж дешаш дагадехар сона Нохч-ГӀалгӀай гӀишлон управленена чуйоагӀача Грозненски цӀенош деча комбината комплексни бригада бригадирах Котиков Берснакъий Бек-Ханах лаьца дийцача.

Укх шера тӀъеста шу доал цо гӀишлон управлене болх бу. Царех тӀеххьарча бархӀ шера комплексни бригада бригадир ва. Укхаза балха валехьа СГПТУ-11 чакхъяьккхаяр вӀамигача саго, штукатур-маляр яхача специальностагӀа дийша. ХӀаьта а эггара хьалха цхьа тамашийна хетар ше болхло хилар а, шийна тӀадилла декхар а, хьабеча балха бехктокхам боккха хилар а. Бакъда, из тамаш кастта яйра. Бек-Хана шийн къахьегама никъ дӀаболабир хӀанз «РСФСР заслуженни гӀишлонхо» яха цӀи лелаеш волча Цечоев Ӏаддал-Хьамида бригаде. ХӀанз цунна дагаух эггара хьалха балха венача хана, цӀаьхха дуьхьал нийсъеннача халонаша балхах дог экхийташ латташ хинна ха: «Цкъа бригадира задани елар сона цхьан цӀагӀара оагӀув штукатурка яь чанкхбаккха беза садовлехьа, аьнна. ТӀадилла гӀулакх дизза кхоачашде вӀаштӀехьдалансар. ТӀаккха керта чу уйла ессар гӀишлонхо хӀаьта а хургвац сох, бита беза е болх, аьнна. Кхы балха ара ца вала чӀоагӀо йир ас. ШоллагӀча дийнахьа хӀаьта а массаза санна балха ваха кийчвелар со. ЦӀагӀара аравоалаш дагадехар селхан ца деш дисар а, денна дош а кхы балха гӀоргвац аьнна яь чӀоагӀо а. ХӀаьта а лоацача хана се дӀаӀемача новкъостий хӀара денна санна Ӏуйре дика ца йийцача Ӏеваланзар».

Гаьнара из зувш хиннача бригадира кхетадир вӀамигача саго ше хьадер сиха ца дсй а, дика де гӀерташ хилар. Из оамал боккхача маьхе яр.

Дукха ха ялалехьа бригадира звеньевойл оттавир Бек-Хан. ХӀанз бригаде мел волча штукатура-маляра кулгалде дезаш вар из. Царна масал гойташ болх барал совгӀа, хӀаранегара доагӀар хьадеха а, эшар фуд ха а дезар. Нагахь санна шийн звеноцарча моллагӀча болхлочо гӀалат долаш хьалаьр, ерригача бригада Совете къоастадара тесса дута а ца дуташ. Ше къостадора фу бахьан долаш гӀалат нийсденанд. Беррига новкъостий шийла бокихагӀа бале а цӀенхаштта къамаьл дора кхоачамбоцараш шоашкара гучадувлийтачарца. Цо лерттӀа кулгалдар бахьан долаш ди тӀехьа белггала тоабала болабелар штукатураша беш бола болх. Звеношта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхар цар.

Кхы а кӀоаргагӀа гӀишлонхочун болх бовза безам болаш волча Бек-Хана монтажника, плотника, каменщика болх караберзабу лоацача хана. Иштта шийн новкъосташта а гӀо ду цо цхьа-шиъ гӀишлонхочун говзал караерзае. ДӀахо йодача хана царна чӀоагӀа накъа а даьлар из гӀулакх.

Вай городе эггара хьалха микрорайонаш хьалъе йоланнача бригадашта юкъе яр Цечоев Ӏаддал-Хьамида кулгалду бригада. Цу шерашка вӀашагӀйоахка йолаяьир комплексни бригадаш а.

Бек-Хана звеноцарча гӀишлонхоша кхы а цхьацца пхийша специальность караерзаьлга ховш волча Ӏаддал-Хьамида цунна тӀадиллар кхыча звеношта юкъе а цу тайпара гӀулакх чакхдоаккхилга, болх юкъагӀа а ца буташ. ДукхагӀча даькъе цун хьинарах бригадни подрядах къахьегам дӀаболабир бригадо. ТӀехьагӀо участкера тӀехьаюсаш йолча бригада кулгалде оттаву из, цун болх тоабе дагахьа. Цо дехарах кулгалхоша бокъо елар цунна бригадни подрядах болх барга шийн коллектив яккха. Цох доккха беркат а даьлар. Цу шера рекордни хана шин кӀирах 45 квартирни цӀа хьалдаьдаьккхар бригадо. Бригадир волаш хьалха цо баьккхача толама мах а беш паччахьалкхен маьхах эца машина хьожайир, квартира а елар цунна.

Цул тӀехьагӀа а дагардаь варгвоацаш дукха цӀенош хьалдаьд Бек-хан керте латтача бригадо. Цунна тешал деш да укх тӀеххьарча шин пятилетка ударник из хилар, парте обкома а, горкома а цунна тийнна грамоташ, ахчан премеш дукха хилар.

Коммуниста Котиков Берснакъий Бек-Хана кхы а дукккхача наьха дегаш гӀоздоахаргда керда цӀенош хьалдарца.

М. БАРАХОЕВ.

«Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттен гази йоахача шоллагӀча цехе дика вовзаш ва электрик И. Торшхоев. Из укхаза вовз къахьегама ветеран, санна шийн балха вниза вола говзанч хиларах тарра.

Укх шера тӀаийцача социалистически декхарех планал совгӀа 150 тонн «Ӏаьржа дошув» даккха лаьрхӀад цеха коллектива. ХӀаьта царех 50 тонн Коталон 40 шу дузача денга даккха дош деннад. Из ишта хилийтара боккхача лоархӀаме да мехкдаьтта хьалъувзача качалкашта лерттӀа кулг тохаш электрооборудованега дика болх байтар. ТӀаккха из декхар дика кхетадеш ва Торшхоев.

СУРТА ТӀА: электрик И. Торшхоев.

И. ПЛИЕВА сурт.

● Хоржамашкара хоржамашка

ДЕГӀАЙОАГӀА ЮРТАШ

Доккхалга диллача шоллагӀа моттиг лоацаш дола республика халкъа боахама дакъа да юрта боахам. Цу доккхача лоархӀамеча даькъе доккхий хувцамаш хиннад тӀеххьарча пхе шера.

Парте аграрни политика чакхъяккхарца чӀоагӀлу колхозий совхозий материальни база, йодаш я юртабоахама производствана дӀахо концентраци специализаци яра процесс. Колхозаши совхозаши хӀайзарча ханарча техникаца Ӏалашъяро хийцаб юртарча къахьегама чулоацам. ТӀа-тӀа индустриальнегӀа хулаш латт из хӀанз. ХӀара виълагӀа болхло механизатор ва хӀанз.

Духхьала 1984 шера дӀадахийтад республика агропромышленни комплекс дегӀайоалаярга 148 миллион сом, хӀаьта чакхдаьннача пхе шера 650 миллион сом. ДӀадахача пхе шераца нийсдича 1,3-зза лакхъеннай юрта боахам дегӀабоалабара еш йола капитальни вложенеш, хӀаьта республике яьча капиталовложеней берригача боарамах 30 процент а лоац цар. Цул совгӀа, духь-духьа йола объекташ хьалъярга дӀаахийтай дукха хӀама ца эшаш 100 миллион сом колхозни средстваш.

Республика юртабоахама производстве лоархӀаме моттиг лоац мелиораце, из дакъа дегӀадоаладарга дукха средстваш дӀаухийт паччахьалкхено.

ТӀеххьарча пхе шера хибоахама гӀишлош хьалъярга дӀадахийтад 90 миллион сом, кийчдаь дӀаденнад 18,4 эзар га дола хий декха лаьтташ.

Цхьа миллиард сома маьха лоархӀаш я хӀанз республика юрта боахама кӀийлен тӀара производственни фондаш, Ӏалаьмате йоккха материально-технически потенциал я из. Цу тӀа а, 1979 шераца нийсдича, вешта аьлча дӀадахача пхе шера, 35 процент дегӀаьхкай уж фондаш. Юкъера лаьрхӀача цхьан боахама кхоач хӀанз йоккха йоаца лоамара колхозаш лаьрхӀача а 6 миллион сома маьха кӀийлен тӀара фондаш, хӀаьта шаьрача зонерча боахамашка 10 миллион сомал тӀехйоал цхьан боахама кхоача фондаш.

Юрта боахаме болх беш волча хӀара балхахочоа кхоач 12 эзар сома маьха кӀийлен тӀара фондаш.

Республика колхозашкеи совхозашкеи болх беш я 8,5 эзар трактор, 1,5 эзар ялат чуийду комбайн, 7,2 эзар грузовой автомобиль.

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

Чакхдаьннача пхе шера 5 процент тӀакхийттай трактораш, ялат чуийду комбайнаш — 2 процент, грузовой автомобилаш — 6 процент.

Юкъера лаьрхӀача цхьан боахама кхоач 51 трактори 43 грузовой автомобили.

Чакхдаьннача пхе шера 6 процент тӀакхийттай юрта боахама валови продукци.

Республика агропромышленни комплекс дегӀайоалаяра боккхача лоархӀаме да мелиораци яр. ХӀанз укх сахьате 157 эзар гектар да республике хиш дехка лаьтташ. Царех кхы а хьаькъалагӀен продуктивнегӀен пайда ийбар — боккхача лоархӀаме гӀулакх.

Хиш дехкача лаьтташкара чуккхь республика колхозашеи совхозашеи ялатий культурай 30 процент, ялата ювача хьажкӀий — 26 процент, шекара свеклай — 28 процент, гидуаргий — 20 процент, коартолий — 35 процент, баьцадаарий — 89 процент, дукккхача шерашка тӀаювлача дӀаювча баьций — 67 процент.

Республика агропромышленни комплекса лоархӀаме дакъа да комсаш. Юртабоахама производства юкъарча боарама юкъе комсаш лелаяра даькъа кхоач юртабоахама валови продукцех 10 процент гаргга.

Республике хьалий йоккхий комсаш лелаю совхозаш, еррига комсаш егӀа майда 25 эзар га я, хӀаьта 1970 шераца нийсдича 1,2-зза дукхагӀа я уж. Дика хьувкъам кхебир комсаш лелаераша 1984 шера, чуенай 104,4 эзар тонн комсаш.

Республика юрта боахама лоархӀаме дакъа да бешамаш лелаяр. Юртабоахама производства юкъарча боараме юкъе сома-ягодии культурашта кхоач юрта боахама валови продукцех 10 процент гаргга. Сома-ягодии культураш егӀа майда дукха хӀама ца эшаш 19 эзар гектар я ерригача категорех долча боахамашка.

Колхознии совхознии фермашка дебаш латт доахан, лакхлу цар продуктивность. Чакхдаьннача пхе шера юкъера лаьрхӀача шера доаккхаш хинначунца нийсдича тӀеххьарча пхе шера тӀакхийттад юкъера лаьрхӀача шера даьккха дулх 9 процент, чудена фуаш — 32 процент, яьккха шура — 3 процент.

Цу дерригне йиш хилийтай цхьайтталагӀча пятилетка хьалхарча диъ шера йола паччахьалкхен план кхоачашъелга Ӏалашде шура эцара — 100,4 процент, фуаш — 100,3 процент, тха — 102 процент.

ИттлагӀча пятилетка диъ шераца нийсдича цхьайтталагӀча пятилетка диъ шера хьайбай продукташ ийяра боарам лакхбеннаб доахана оалхазараши ийдара 9 процент, шура — 10 процент, фуаш — 30 процент.

Доккхий хувцамаш хиннад дӀаяхача хана юрт социально дегӀакхувлача. Хьалдеш латт юрташка мел эшар дола дола наха чубаха цӀенош, школаш, больницаш, деша даха ха йоацача берий учрежденеш, магазинаш, столовеш, дехкаш да накъаш.

Хала да хӀанз укх сахьате телевизор, холодильник, радио йоацаш бола юрта баха дезал лаха.

Шеррача масштабех чакхдоакх юрташка нах бахача моттигашка газ чуйиллар.

Паччахьалкхен а колхозий а средствай чотах хьалдаьд юрташка 359,3 эзар кв. метр юкъара майда йола наха чубаха цӀенош, 15 эзар дешархочоа моттиг йола школаш, 3 эзар бера моттиг йола деша даха ха йоацача берий учрежденеш, 443 маьнги бола больницаш, 4 эзар сага Ӏоха моттиг йола клубаш, культура цӀенош. Пхе шера газ чуйиллай 27 эзар квартира, хӀаьта хӀанз укх сахьате сетевой а коачъяьча а газах пайда ийбеш бола дезал 100 эзар ба юрташка.

ГРОЗНЫЙ ХОЗЛУШ ЛАТТ

Харжархой теркам тӀаозаш я Грознерча 24-гӀча хоржамий участке кийчъяь йола «Грозный — селхан, тахан, кхоана» яха выставка.

Цецвоаккха хувцамаш хиннад вай городе революци хинначул тӀехьагӀа. Къаьстта хозъенна, тоаенна дӀаэттай укх тӀехьарча шерашка. Из деррига а хьагойташ да «Грозный — тахан» яхаш дола стенд.

Ӏалаьмате хоза тоаяьй В. И. Ленинен Революцен цӀерагӀара проспекташ. Духхьал дӀадахача диъ шера хьалдаьд наха чубаха дукха цӀенош, берий бешамаш, яслеш, «Россия», «Юность» яха кинотеатраш. Ленина цӀерагӀча проспекте хьалъяьй поликлиника, унахочун сихха гӀо дара йола станци, берий поликлиника, «Орбита» яха фирменни тика, универсам.

Кхыметтел «Грозный — кхоана» яхача стенда тӀара цхьадараш а хӀанзле даь даьнна да. Масала, ханал хьалха эксплуатаце дӀаеннай мехкдаьтта института лабораторни корпус. Орджоникидзе цӀерагӀча проспекте боккхача наха лаьрхӀа хьалдаьд цӀа-интернат, иштта кхыяраш.

Къаьстта теркам тӀаухийт харжархоша Грозне кхоана хургдолчох долча стендашта. Орджоникидзе цӀерагӀча проспекте хьалъяь ягӀья йоккха библиотека, Ленина цӀерагӀча проспекте — хоза архитектура а йолаш дола 16-зза вӀаштӀардаь цӀа, Къулбаседа Кавказе йоккхагӀчарех цаӀ хургйола рентгено-диагностически корпус, 242 квартирах латта наха чубаха цӀа. Грознера къахьегамхой шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачаш а деш, сийленца накъаболх хоржамашта, цхьа барт болаш хьаллоацаргба де доагӀаш сий а даь шоаш советашка хержараш.

С. СЕМЕНОВ.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ЛАЗАРЕХ ЛОРАДЕ

ДукхагӀча даькъе хьайбаш Ӏангара дахарга хьежжа алсамъяле е кӀезигагӀа хул царгара хьайоаха продукташ. Дика а кхоабаш диза долаш уж толаме Ӏангара дахар хьайбаш леладерий сийлен декхар да. ТӀаккха нийслуча тайп-тайпарча лазарашта духьалъотта а дикагӀа низ дӀакхоач хьайбай.

Керттера да хьайбашта зооветеринарни гӀулакхаш делга мамогга тоадар, еррига профилактически мероприятеш ма йоагтӀара чакхъяхар.

Республика дукккхача боахамашкарча жена юкъера цхьадараш Ӏангара доах эсалей гӀелденней долаш. Иштта дарий низ дӀакхачац нийслуча лазарашта духьалъотта, царех цхьадараш дала а тарлу. Цулухьа къаьстта чӀоагӀа теркам тӀабохийташ царга хьажа а веза, хӀаьта гӀийлей эсалей дарех шоай къаьст-къаьста группаш а яь дика кхабарал совгӀа, цамогаш дарашта дарба де а деза.

Февраль бетта дахка долалу жа. Цу гӀулакха хьалхе а кийчо яйта декхарийла ба боахамий кулгалхойи специалисташи. Къаьстта йоакхо е еза желашка йӀайха хилийтара, цига болх берг бола нах вӀашагӀтохара.

Ӏан замалахьа дӀаоттадаь кхоабаш латтача хьайбашта юкъе кхайкор дола бежан нийсделча из лазар сиха дӀадарж. Цу тайпара моттиг ца нийсъялийтара боккха лоархӀам болаш гӀулакх да хьалхе кхайкор дола хьайбаш малагӀаш да а хайна уж хьакъоастадар. Из хӀара хӀара 30—45 ди массаза дала аллергически тохкамаш де деза фермашка.

Цхьа хӀама да укхаза къаьстта теркам тӀабахийта безаш. ВӀалла хьалхагӀа из лазар ца хиннача боахамашка а хӀанз из хила тарлу. Цудухьа диагностика еш хьажа веза дерригача хьайбашка. Цу гӀулакха бе безаш бола комиссионни тохкам бара хӀара районе специалистех вӀашагӀъелла группаш а хила еза райветстанце е ветлабораторе ветеринарни лор керте а латташ. ХӀара группа тӀачӀоагӀъю къаьст-къаьсттача боахамашта.

Цамогаш хиларах цар хьакъоастадаьча хьайбашта таврош оттаду кхы тӀа де дезараш ду. Цхьабакъда, эггара хьалха вӀаштӀехьдаьннача дийнахьа дулха лаьрхӀа урсаш хьекха дӀадаханза даргдац. ХӀана аьлча, боахаме уж дукхагӀа ме гоалу из лазар чӀоагӀагӀа даржар кхерам а ба. Кхайкор ца хилийтара йола профилактика еш йоакхо е еза дакхаш дола Ӏаьсий лорадара. Царна хьокхар хила еза унахцӀена долча доахангара хьайоаккха шура. Нагахь санна чакхъяьккхар тела езаш моттигаш нийслойя ца кӀеж а яккхийта мара яла мегаргьяц.

Укх шера цхьоалагӀча квартала деношка дукха доахан дахкаргда. Из гӀулакх теркал а деш низ дӀакхоачар де деза фермашкара санитарни хьалаш тоадара. Цхьаккха а тайпа инфекционни лазар ца хилийтара Ӏаьсий Ӏодайта деза цу гӀулакха лаьрхӀа хьалъяьча отделенешка. Из йоацача боахамашка хьакъоастадаь кхийш хила деза. Цул совгӀа хьахинна Ӏаьсий а шоай къаьстта латташ моттигаш йолаш хьалкхеде деза.

Бруцеллезах а чӀоагӀа лораде деза хьайбаш. Из ца хилийтара вакцинашца хьаханнахьа прививкаш е еза. ХӀаьта Ӏаьсашта е йоагӀа уж 4—5 бутт баьлча, шинарашта — бугӀе дахкале хьалхагӀа. Из ца еш цаӀи ахи шерал тӀехдалийта мегаргдац Ӏаса. КхозалагӀа прививка е йоагӀа шозлагӀа етт баьхкачул тӀехьагӀа.

Цхьадолча боахамашка гурахьа доаханнен женей гирз ца хилийтара профилактически обработка яьяц. Из ца ярах цхьадолча хьайбашта лазар кхета тарлу. Уж геттара сиха хьакъоастаде деза. Цул тӀехьагӀа ветеринарни лоро могаьча молхашца дарба де деза дӀайхача кхийшка дӀа а оттадаь.

Ӏан замалахьа боахамий ветеринарни специалисташа теркам тӀабахийта боагӀа мастит яхаш дола лазар дий-дац хара доаханна диагностически тохкам бара. Из лазар кхозза-диазза дукхагӀа лекъа дарашта. ХӀаьта воспалени хиннарашта дарба де деза мастисяя А. Б, мастицид, мастикур, неомастазрозоль, аэродит яхача комплексни препараташца.

Б. ДИКАЕВ,
ветеринарни Ӏилмай кандидат.

КПСС ЦК октябрьски (1984 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

ӀАЛАМА ГАНЗ

Хин режима чӀоагӀа влияни еш йола Ӏалама йоккха фактор я хьу. Хьунаш тедарца дувзаденна да хиш тӀийхдалар е цӀендаь уж лакъар. Хин режима къаьстта чӀоагӀа Ӏаткъ шаьрача моттигашка, кхашка хьунаш тедаш хилча. Цунца дувзаденна да кхашкара хиш. Ӏамаш, хьасташ лакъар е хий кӀезигдалар.

Сийлахь-воккхача эрсий Ӏилманхочо В. В. Докучаева къаьгга хьагучадаьккхад кхашка гаьнаш йогӀар тӀоадал Ӏоаяра резервуар йолга. Цар тӀоадал Ӏоа а еш, цхьатарра дӀалу лаьттанна. Дукха гаьнаш ягӀача, хьун оасаш долча лаьтта кӀезигагӀа гӀораду, лоа дукхагӀа улл, кӀезиг-кӀезига цох хьадоала хий лаьтто дикагӀа Ӏочуэц.

Хьун функци тӀоадал Ӏоаярца а хин режим лоаттаярца а чакхъялац. Из доацаш а доккха беркат доал цох. Хьунаша лаьтташ тоаду, хих, михах лораду, гӀумараш чӀоагӀъю, ораш ца дувлийташ соцаду.

Дийца варгвоацаш боккха лоархӀам болаш я лоаман хьунаш. Цар юхатох лоамара Ӏочуйха тохкамаш, хьийлда доагӀа хиш.

ЧӀоагӀа теркам тӀабахийта лораеш лелаю вай республике хьунаш. Нохч-ГӀалгӀайчене 12 лесхоз я уж балхаш чакхдоахаш. ХӀара шер-шера хьунаш тоаеш, лазар кхийтта, муръенна гаьнаш тийда дӀа а йоахаш, 80 — 85 эзар кубически метр хьу Ӏалашъю вайцига. Цох халкъа эша товараш ду, гӀишлош еча дӀаухийт, хӀама хьае пайдана йоацар йоагаю.

Хьунашта зе деш йола са доалла хӀамаш гучаяьлча тайп-тайпара препараташ тосс юртбоахама авиацеца, хӀаьта уж лета моттиг йоккха ца хилча кулг-кара бу из болх. ТӀеххьарча пхе шера зе деча са доаллача хӀамаех оаха мукъаяьнкхай 50 эзар совгӀча гектара тӀара хьунаш.

Цхьа ха яр лоамара хьунаш цхьатарра тедаш. Мах болча фух йола хьунаш лораяр духьа тӀеххьарча хана юкъ-юкъе деляикашкара мараяр уж тедаргйоацаш оттадаьд оаха. ТӀеххьарча 20 шера шозза кӀезигагӀа тед вайцига мах бола хьунаш,— шера 88 эзар кубически метр.

1982 — 1983 шерашка, паччахьалкхен хьун фондашка хьожаш балхаш даьчул тӀехьагӀа, кхы а 20 эзар кубометр кӀезига хьунаш тедаргйолаш дош оттадаьд оаха. Цхьабакъда, РСФСР Минлесхоза тӀехьдоах из дош къоастаделга.

Дукха балхаш ду республике хьунаш юхаметтаоттаеш. Хьунаш тийдача къухьашка, даьсса дадача лаьтташка тӀеххьарча пхе шера 5,5 эзар гектарага кхоачаш гаьнаш дӀаегӀай оаха.

ГӀомараш йолаш да Наурски, Надтеречни, Шелковской районашкара лаьтташ. Михо уж дохадергдоацаш чӀоагӀдар духьа хӀара шер-шера укхазарча даьгӀенашка 700 — 800 гектарага кхоачаш хьун оасаш дохк лесхозаша. Цул совгӀа колхозийи совхозийи кхаш лорадеш кхы тӀа 270 — 300 гектар дӀалоацаш хьунаш дӀаюв мехлесхозаша.

ДӀае гаьнаш кхееш 5 питомник я республике. 2 эзар гектар дӀалоацаш долча кхашка цар кхею дикача фух йола 10 — 12 миллион га: попаш, крымски дийхк, ира гӀа дола къоахк, боча бӀар, кӀай кӀарцхал, юаш йола каштан, гледичи, свидина, джузгуи яха гаьнаш, кхыяраш.

Иштта балхаш ду оаха Минводхозаца цхьана доккха доацача хин йистошка гаьнаш йогӀаш а.

КПСС ЦК октябрьски (1984 ш.) Пленум хинначал тӀехьагӀа къаьстта дукхагӀа балхаш де даьннад тхо. Хьунаш юхаметтаоттаяра, кердаяраш дӀайогӀара 1990 шерага кхаччалца лаьрхӀа программа оттаяьй оаха. ДукхагӀа теркам тӀалоаттабергба гӀомараш йолча районашкара даьгӀенаш лораергйолаш хьун оасаш догӀара. Хьун оасай бӀарчча системаш хьаергья Шелковской, Наурски районашка. XII пятилетка 7 эзар гектар тӀа чакхдоахаргда уж балхаш.

Шаьрача моттигашка хьунаш дӀайогӀара балхаш кхы а сихагӀа чакхдаха вӀаштӀехьдаргдар цхьадолча боахамий кулгалхоша шоашкара де доагӀар доре. Хьун оасаш дахкара балхаш юхатетташ моттигаш хиннай цу гӀулакха эша лаьтташ шийн ханнахьа хьа ца къоастадар бахьан долаш. Къона гаьнаш дукха йоаю хьайбаш, къаьстта жа тӀаухийташ. Из ца дайта хьежача бакъахьа бар боахама кулгалхой.

Ю. БАЕВ,
НГӀАССР хьун боахама министерства отдела начальник.

Болхлочун уйлаш

ДОГ МА ЭККХИЙТА

ЦХЬАН хана эггара хьалхарчерца хинна тха ферма тIехьайиса йоласлар масехк шу хьалха. ДукхагIдолча даькъе кулгалхой хувцабала болабелчахьа нийсделар из.

Ткъаь бархI шу да со ферме болх беш йола, пенсе яхача а из бута ца луш. Дукха кулгалхой хувцабеннаб цу юкъа.

Цхьа шу совгIа ха мара яц кердá кулгалхо коммунист М. Бекмурзиев вена. Холуш тоадала доладеннад ферма гIулакхаш, чIоагIъеннай къахьегама дисциплина. ХIаране дика кхетаду ший декхараш. ХIанз оаха массане а цхьана тоадеш латт фермера хьал. Из тоаде тхоца цхьана оарцагIваьнна ва ферма къона заведующи. ХIанз тха ферма колхозе хьалхарчарца а я.

Укхаза ала безам ба са: кулгалхо балха тIа хьожавеш хилча, къаьстта а юрта боахаме, хила дезаш дар из лакхера образовани йолаш специалист хиларал совгIа, болх дика бовзаш, болхлой мугIарашкара хьаллакхваь а цун организаторски говзал йовзаш а хулга да.

Дояркай, скотникий, вахареи къахьегамеи хьалашка хьежжа хул цар къахьегама овсарле. Цунца дувзаденна ала безам ба са: тха ферма гIулакхаш тоаденнадале а хIанз а дукха кхоачамбоацараш да, къаьстта къахьегамхой бытовой хьалашца дувзаденна.

Оаха, доахан кIалхьарцар опилкех ду, ча канализацех чекх ца доалендаь, бакъда, из ший ханнахьа хьа ца яхьаш моттигаш нийслу. Улга тIа Iодувша дезача доахан а къама дий, тIоададаь а бIехдаь а доахан детта дIакIалхале, цIендеш дояркай дукха ха йов.

Вай керттерчарех цхьа декхар массеза а хила а хиннад, хIанз а да кагирхой юрта боахама балхашта юкъеозилга. БоккхагIболчарна метта дIаотта безараш а царгара гIулакх хьазца дезараш а кагирхой ба. Цудухьа вай, доккхагIдараш, оарцагIа довла деза царна къахьегам безабалийтара, цар йоакхо яра, доацар, цар «лазар» фуд хьажара, царгара доагIар цIенхаштта хьа а дехаш.

Оаха тхоай хур ду кагирхой тхоашта юкъебоалабара. Цу тIехьа тха дикка аьттув а боал. ХIанз тха ферме къахьегаш дукхагIбараш кагирхой ба. Бакъда, цар йоакхо кIезига ю района кулгалхоша. Царна шоай мукъача хана тIадувха хоза, модин барзкъа, дуккха кхыдола хIамаш эш. Уж тикашка аха кхоабац, кхоабича а царех цхьаяраш дифицитни оаларех а я.

ЦХЬАН юкъа доладаь дика гIулакх дар тхо долча — кIира цкъа автолавка йоагIар товараш а дахьаш. ХIанз из бIарга ца гу дукха ха я. ТIеххьара тхона енараш ширъяьнна, йокъаенна торташ яр керда шу хьатIаккхоачаш. Нагахьа автолавка йоагIаш хилча а тхо долча яхьараш сигареташи лимонади мара дац.

Вайна ма харра, оаха болх беш йола моттиг тIаьда а бIеха а я. Цудухьа тхона эш хьамча иккаш, калошкаш, кулгахйоахкаергаш, халаташ, дIайха кортaлеш.

Хьайбаш леладерий болх хала ба. ТIаккха кагирхой йоакхо а яь, уж Iалашбе мегаций царех цхьадолча, районе таро йолча товарашца мукъагIа! Бакъда, цу гIулакха сагота саг вац, къаьстта бехке ба райпора новкъостий. КIира цкъазза ферме автолавка яйта езаш шоашца договор йоллаше а из кхоачашдац цар.

Оаха, доккхагIдараша, сатохаргда, цхьабакъда, кагирхой дог ийккхача, царех хийлавар балхара дIаваргва...

Къаьстта ала безам ба са цхьаькха, тха ферма план кхоачаш ца еш йисача оарцагIа йоал парте Сунженски райком а райисполком а. Бакъда, цар кхетаде деза план кхоачашъе езараш нах болга. Цудухьа цар даим йовкхо е а еза. Цунга хьежжа леларгба болх!

М. РЫБАЛКО,
Кирова цIерагIча колхоза № 1 йолча МТФ доярка, Ленина ордена кавалер.

КIезига бац «Промжелдортранс» яхача Аргунски предприяте йоккха балха опыт йолча болхлошта нийсса къахьегаш хьабоагIа кагирхой а. Царех цаI ва комсомолец, экскаваторщик Н. Очаев. Цхьа ди дIадахийтац цо шийна задани 120 — 130 процент кхоачаш ца еш.

Болх беш санна дика кхоачашду Нажмуддина шийна тIадехка общественни декхараш а. Из ва предприяте дикагIвола агитатор, хоржамий комиссе член.

СУРТА ТIА: Н. Очаев.
З. АМЛИЕВА сурт.

Письмо кепатеха деце а...

Соахка гастрит яха лазар а хинна со дарба дайташ хилар республикански больнице. Ерзаьчул тIехьагIа 6 бутт баьлча сайга хьажийта юхаяха езаш яр со. ХIаьта лазар юха хьа а хьайна йиллача ханал хьалха цIаькха а республикански больнице кхаьчар со. Цхьабакъда, лоро М. Горяевас чIоагIа во тIаийцар со, лерттIа дарба динзар, гIожа хилар соца, — яздора редакце ше дайтача письмо тIа г. Назране яхача, нийслагIча класса дешархочо М. Цолоевас.

Цу хьанъехьа республикански больница керттерча лоро М. Гаджиева тхога хоам бу: «М. Цолоевас редакце дайта письмо къоастадеш хиннай лаьрхха вIашагIъелла комиссе. Гучадаьннад М. Цолоевас яздаьр бакъхиналга. Лора М. Горяевайна административни взыскани яьй.

ХIанз, стационарни обследовани яр а дарба дар а духьа М. Цолоева республикански больница терапевтически отделене Iоюжаьй».

НОВКЪОСТАЛ ЭШ

ШУ ХЬАЛХАГIА социалистически декхараш тIаийцадар тха цеха коллективо. Оаха лаьрхIадар, масала, заводашкара арауха бIеха хиш цIендара шера план 20-ча декабрга кхачалехьа кхоачашъе, хIаьта цу хьанъехьа оаха рапорт делар iш бутт хьалхагIа. Дукха аммиачни селитри триполифосфати. Йоаго хIама а электроэнерги а кхояьй. Дуккхача болхлоша шоай квалификаци лакхъяьй, дуккха а дукхагIа болча коллектива члений цхьацца а цхьабарий шишша а смежни профессеш я. Цудухьа, ма дарра аьлча, хIаравар хIана вац аьнна волча банза ца боалаш моттиг нийсъелча, ший новкъоста хьалхара дIа а этта болх бугргба.

Тхоай декхараш оаха кхоачашдеча хана, кхетадеш ма дарра, оахош дер дика хила дезилга а теркалдаьд оаха. ТIаккха из тха вIаштIехьдоалий-далаций оашош уйла ергъя оаш.

Хиш цIенду гIпреаш латтача метте хи Iамаш да тха, чулелаш толстолобик, сазан яха чкъаьрий а долаш. Уж чкъаьрий ховш ма дарра, чIоагIа фе да шоашта тайна хий цхьа бахьан а хувцаделча, цудухьа зуламе хIамаш кIезиг-дукха а цунах кийча, довча дIакхоачаш Iаткъ царна. ХIаьта Iамарч хьалдуз цIендеча промышленни хишца. Цу тайппара, вай хишкара хьаьший, из ший тайпара дийна «прибор», сатийна а хийцца дегIаухаш а ба.

Дикал-м — дикал ма йий, хIаьта а теркал ца йича яргьяц дукхала фактор а. Цудухьа деннеи бийсаннеи 220 эзар а кхы дукхагIа а кубометраш бIеха промышленнии боахама-бытовойн хиш цIенду коллективо, гIирсий проектни низа оттаьча 168 эзар кубометра меттел.

Къахьегама овсарле лакхъярахи деча балхашка дIадодар кIезигдарахи, социалистически декхарий из яле а кхыяле а йола пункт кхоачашъярах дувцача хана ца аьлча даргдац нахах а. Тха коллектива хIара член, ший декхараш, къахьегама дисциплина кхоачашъярга диллача тIехдикача хьокхаме ва ала йиш йолаш ва. Къаьстта белгалбаха лов сона Надежда Михайловна Малыхина, къона коммунистка, компрессорни станце машинист Владимир Фаддеевич Кузьмин — воккхагIвола товарни оператор, Екатерина Федоровна Макеева — товарни оператор, Евгения Слипка — насосни установкай машинист. ГIирсашка хадданза болх байтара дукха хIама ду цеха механика Владимир Викторович Самойленко, электрика Владимир Юрицке, кхыча болхлошеи специалисташеи.

Цу тайппара, социалистически декхараш толаме кхоачашдаьд, къахьегама овсарле хадданза лакха латт, долла хIама дика вIаштIехьдаьнна лел. ТIаккха, аттача гIолла дулой тхога из деррига а? Цу хьакъехьа къаьстта дувца лов.

ХИШ ЦIЕНДУ гIирсаш болх бе доладалийта вурийтта шу да. Цу хана денз цхьайола оборудовани тишъеннай, цхьаяр болх ца беш сецай. Балха объем тIехь-тIехьа йоккхагIа хул, заводаша промышленни хиш дукхагIа араухийт. ХIаьта оборудовани ше массаза а хиннар я. ТIахьожама-бустама прибораш нийсса ахаш болх ца беш латт — хIаманна пайдана йоацача а яьнна. Вай хана автоматико бе безаш бола болх дукхагIча даькъе кулг-кара беш ба — хIама юсташ йола линейкаши кхыйола кара лелаю лоадам боаца приспособленеши я.

ХIаьта дукха ха йоацаш болх ца беш сецаяр ши отстойник. Кулгашца тоайир уж, механизаци юкъе ца йоалаеш, вешта, йоацаш хилча мичара яхьаргья из. ХIаьта а тоайир уж, хиш цIендара болх цхьанна а минута ца социйташ.

Iаьржача хин юхь йоагIаш санна, цIаьхха дукха промышленни хиш чухецар тхона эггара чIоагIагIа хьовзам беш дола хIама да. ДоагIий-доагIаций а ца ховш ма доагIий уж, хайча-м фунагIа даь а цхьа хIама дерг ма дарий царна. Цу тайпара хиш каст-каста ухийт тхона А. Шерипова цIерагIча заводой СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химзаводой, нагнагахьа В. И. Ленина цIерагIча заводо а дайт. Цун бахьан малагIа да аьлча, из да, араухийтача промышленни хин боарам теркал ца бар, локальни гIирсаша болх Iалаьмате во бар.

ХIаьта а цехо болх юкъагIа ца балийтарал совгIа, тIехь-тIехьа дукхагIа хьачу а нийду цIен а ду бIеха хиш. Цу балхах из дика а лоархIаю. Цхьабакъда... болхлойи инженерно-технически болхлойи хьинарца, шоай гIулакх эшаш долга кхетадеш уж хиларца деш да из. ХIаьта оборудоване тишдургйолаш бу болх, цеха цхьанкха участок профилактически ремонта соцае йиш йолаш дац тхо. Тхона эш керда, низ болашагIа йола насосаш, задвижкаш, арматура, кердагIча тайпара йола тIахьожама-бустама прибораши автоматикеи, планагIа — хьовзам бергбоацаши цкъа доагIаш сов дукха доацаши — бIеха хиш хьачуухийтилга. Цехо лерттIа, боарамагIа болх бара хиланза даргдоаца керттердар из да, кагий кхоачамбоацараш ца лаьрхIача. Из ховш ба УВК-ан ОСВ-ан кулгалхой а кхыметтел «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене кулгалхой а. Цхьабакъда, хувцалуш хIама-м дац: цеха оборудовани аварийни хьал тIа а йоха дукха хIама ца эшаш а я.

А. КАЗАКЕВИЧ,
УВК-ан ОСВ-ан № 14 йолча цеха начальника декхараш кхоачашдер;
Н. ЖИГУЛИНА,
йоккхагIйола оператор-бригадир.

ПИСЬМОШ

● **Дояркай, скотникий вахареи балхеи хьалашка хьежжа хул цар къахьегама овсарле. Цунца дувзаденна ала безам ба са: тха ферма гIулакхаш тоаденнадале а хIанз а дукха кхоачамбоацараш да, къаьстта къахьегамхой бытовой хьалашца дувзаденна».**

«Дог ма эккхийта».

● **«Хиш цIенду гIирсаш болх бе доладалийта вурийтта шу да. Цу хана денз цхьайола оборудовани тишъеннай, цхьаяр болх ца беш сецай».**

«Новкъостал эш».

● **«Дика ховш да, лаьтто, саго а санна, Iа дика дIадича, дика юхаделга, безам тIабахийта Iа цу тIа къахьеге, цо ший беркат камаьрша хьалургдолга».**

«Дезаденна гIулакх».

● **«Юрта юккъе зуламе тоабаш чугуллу из цIа дIахо а латтийтарерригача юрта эхь долаш хIама да. КIезиг-дукха рузкъа дIадахийтача юрта бахача наха накъадаргдар из».**

«Да воаца гIишло».

ПАЛЬТОШ 10 ЦА ЙОАХАШ...

ВорхI шу даьннад тха школа хьаяь а болх бе йолаенна а. Цхьабакъда, (цох саг тешаве хала а да) цу юкъа цхьа шу нийсденнадац тха школе лерттIа йIовхал йолаш. Боккъалдар аьлча, вIалла хиннаяц ала а мегаргда. Из бахьан долаш Iан замалахьа дешархой дукха цамогаш хулаш а занятеш юкъагIъюсаш а моттигаш нийслу. Урокашка багIараш а пальтош тIаювхаш багIа безаш хул.

Ер Iа-м, хала а атта а даьккха дала доахкар тхо, амма, дIахо йодача хана а шелал ткоай ла езар кхер.

Малав-теш тхона оарцагIваргвар?

М. МОГУШКОВ,
Л. КОМУРЗОЕВА,
М. ПОЛЕЖАЕВА,
Р. ОЗДОЕВА,
Л. ЦЕЧОЕВА,
Назрановски № 4 йолча юкъерча школа хьехархой.

Грозненски картонажни фабрике массаза а производства хьалхалаттараштa юкъе цIи йоах электрика I. Килоева. Шийна тIадилла моллагIа а декхар бехктокхаме хеташ, тIехдика кхоачашду Iалихана.

СУРТА ТIА: I. Килоев.
З. БАТЧАЕВА сурт.

ДА ВОАЦА ГIИШЛО

ТIой - Юртарча бархI шерарча школана юхе цхьан хана хиннача Культура цIен гIирс латт. БархI шу хьалха яьгар клуб бийсанна цIи а яьина. ЦIи йоаяьчул тIехьагIа, ах тхов а пенаш а дисадар. Катехха ремонт яьяларе дукха зе ца хулаш меттаоттае йиш йолаш яр клуб. Амма, из дапзар. Цу хана денз латташ да даьга цIенош.

Дийнахьа дукха бераш гуллу цу чу. Даим царга бIарг лекха балац боккхагIа бараш а, хьехархой а. Лакхера сарпалаш, ардакхаш, рейкаш, штукатурка, кирпишкаш тIалег. Лоаллах бахача наьха диъ бер из бахьан чIоагIа човнаш хиина лозадаьд.

ХIаьта бийсанна?!

Бийсанна юрта юкъе лелара тIера бола кхелета кагий нах вIашагIкхет укхаза. Шоашта йоккха цIи а йийзе (дахча шортта ма дий) «сакъерд», бувцаш бIеха мотт а болаш, хьекхаш цIогIарч а долаш. Хьаьнала къа а хьийга, салаIа бийша нах паргIата наб е йиш йолаш хилац, къаьстта ахкан хана.

Юрта мел бола боахам е юрта Совета, е совхоза дирекце доале хила безаш ба. ТIаккха укхан да варгволаш вий-хьогI. Цига хаьтта ца доагIа цхьа доккха зулам хиларга хьежаш бий а хац уж. ТIаккха-м, шеко яц, юртара бараш меттел районера бола хьакимаш а оарцагIбаргба. Юрта юккъе зуламе тоабаш чугуллу из цIа ниттa дIахо а латтийтар ерригача юрта эхь долаш хIама да. КIезиг-дукха рузкъа дIадахийтача юрта бахача наха накъадаргдар из. ХIаьта дуккхача шерашка юрта доацаш ма дий Культура цIа а. Цун уйла йоре а доагIар хьадоре а баьъахьа дар юрта Совето а совхоза дирекце а.

В. ИЗНАУРОВ.

Оаха яздаьчун лерагIа

«ЛАМПАШ ЦА ЙОАГА... КХО КIИРА ДА»

1984 шера 11-ча декабре «Оарц дала»! яхача рубрикана кIал «Сердало» тIа араьлар «Лампаш ца йоага... кхо кIира да» яха критически корреспонденци. Цу тIа дувцар Назрановски № 4 йолча юкъерча школе диззача кхаь кIира лампаш ца йоагаш хиларах, из бахьан долаш шоллагIча сменах дешархой хIара дийнахьа шиъ-кхоъ урок юкъагIъюсаш хиларах.

Цу хьанъехьа редакцега жоп дайтад КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. Мякиева, НГI АССР сердалон министра С. Мовтаева. Новкъоста А. Мякиева хоам бу:

«1984 ш. 11-ча декабре «Сердало» тIа араяьннача «Лампаш ца йоага... кхо кIира да» яхача корреспонденце тIа дийцар бакъдолга гучадаьннад. Цу хьакъехьа хIанз района тепловойи электрически сетий кулгалхоша чакхдаьхад Назрановски № 4 йолча юкъерча школе сердало хилийтара де деза балхаш.

Цу школана лаьрххIа лерттIа электробоахам хьалбара дош Назрановски райисполкомо тIахьожам лоаттабеш да».

ХIаьта новкъоста С. Мовтаева язду: «1984 шера декабрь бутт бекъабелча денз Назрановски № 4 йолча школе электросердало йолаш а я, шоллагIча сменагIа урокаш а хул».

КХАЬ ДИЙНАХЬА БОЛХ БЕРГБА

● Кхоьчча материалий чотагIа

Укх бIаьсти пхи эзар гектара тIа тайп-тайпара культураш дIае езаш я тха совхоз. Из чIоагIа бехктохаме болх ба. Цудухьа хIанз трактораш, автомобилаш, кхыйола техника тоаеш боахк тха механизатораш, шофераш, механически мастерскера болхлой.

ДIАДАХАЧА шера йиълагIчеи укх шера цхьоалагIчеи кварталех 45 трактор тоае езача январь бутт чакхбалалехьа оаха тоаяьй 41, йистаьккхай ерригa тIехьайийза леласш йола инвентарь. Тоа а яь дIаоттаьй ялат оардаши силос хьокхаши йола 18 комбайн, 10 косилка, 15 грузовик, кхыяраш.

Шалински района механизаторий инициатива хьаллоацача хана 23 февраль хьатIаотташ ерригa юртбоахама техника кийчъяь йоаккхаргья аьнна шоаш денна дош тха болхлоша толаме кхоачашдергхилар гуш да. Назрановски района совхозашта юкъе яьржача социалистически яхье эггара дикагIа техника тоаеш хиларах йиълагIча квартала итогех тха совхоза хьалхара моттиг хьожаьй.

Техника тоаяра лаьрххIа вIашагIехка коллективни подрядагIа болх беш массехк бригада я. Цар къахьегам иштта вIаштIехьбаккхарах дуккха дикагIа дIадода гIулакх. Бригада болхлоша шоаш хьедер сихеи дикеи ду, дукха рационализаторски предложенеш балха юкъехувл, таро хулийт запчастештеи материалаштеи кхом бе. Дика оценкаш а уттаеш комиссе дIайийю бригадаша тоаяь яьккха техника.

Тракторaш тоаеча къаьстта овсарле лакха йолаш къахьег механизатораша С. Бузуртанова, А. Арчакова, М. Ужахова, С. Моржоева, А. Муцольгова, К-С. Зангиева, кхыбараша.

Царца социалистически яхье баьнна болх беш ба комбайнаш, косилкаш, кхы тайпа техника тоаеш боахка У. Оздоев, А. Торшхоев, И. Беков, М. Зязиков, М. Газдиев, кхыбараш. Цхьа ди дIадахийтац цар а шоай балха нормаш дикка тIеххоачаш ца еш.

Бригадашка техника тоаеш боахкача механизаторий болх иштта дика дIагIоргбацар мехмастерскерча болхлоша эсала къахьегаш хилча. Уж ба чоалхане агрегаташ тоаераш, токарни станокашца керда оатхалаш хьаераш, насосашта, карбюратораштa регулировка ераш. Йоккха опыт а йолаш гIорбаьнна говзанчаш ба уж балхаш дераш.

Царех цаI ва КПСС НохчГIалгIай обкома член Тохов Муса. Ткъаь бархI шу да цо совхозе къахьега. Мотораш тоадеш вола слесарь ва из. Цо тоабаьр болх дика барал совгIа, доагор дукха ца доагадеш а хул. Поршнеш, клапанаш, кольцаш, цох йоахка кхы оатхалаш йоагIача тайпара регулировка еш дIаоттаярах трактористийи шоферийи автува боал дизельни доагора а бензина а кхом бе.

Иштта дика болхлой ба цIастапхьар вола Мерешков Илез, аьшкапхьар Пугоев Сайпудин, токарь Газдиев Махьмад, доагора насосаштех карбюраторaштеи регулировка еш вола Арчаков Ваха, кхыбараш. Тешшаме болх беш хул цар тоаяь агрегат, хьаьь керда оатхал. Дукхa ха я цар совхозе хьаьнала къахьега.

СОАХКА 40,9 тонн дизельни доагори 15 тонн бензини кходавд тха совхоза механизатораша. Тракторaша шин дийнахьеи автомобилаша пхе дийнахьеи болх баьб цу доагорца.

Тха трактористашеи шофераши социалистически декхар тIаийцад укх шера кхаь дийнахьа кходаьча доагорцеи смазочни материалашцеи ерригача техникага болх байта, аьнна.

Из декхар толаме кхоачашдара цIенхаштта къахьегаш да тхо. Къаьстта боккха теркам тIабохийт оаха доагор кIезигагIа доагадергдолча тайпара насосаштеи карбюраторaштеи регулировка яйтара, спидометраш йоацаш грузовикаш ара ца ювлийтара, хIаьта гаьнна дIа-юха ухарашка мовзьаш тIадоацаш кIезигагIа никъ а байташ, уж дIаккхьаьра коэффициент лакхъяра.

Трактористаша а шоай низ дIакхоачар ду моторашка зехьа болх ца байтара: Доагора кхом а беш, мовхьаш ма могга дукхагIа кхаьхьара шишша прицеп тIехьайийза лелаю тракторaш.

ДукхагIча даькъе доагора кхом бар трактористийи шоферийи квалификаци лакхъярах тийша а да. Цу гIулакха а хадданза йоакхо ю оаха. ХIара шера совхозе курсаш хьа а йийлле, 30 — 40 сага профессиональни квалификаци лакхъяйташ дешийт оаха. Иштта, таханарча дийнахьа 153 механизаторех кхоалагIча классах вола 17 саг юкъера дIаваьккхача вожаш берригаш а цхьоалагIеи шоллагIеи классах ба. 110 шоферах цхьоалагIа класс яраш 45 саг ва, шоллагIа — 38, хIаьта 27 саг мара вац царех кхоалагIа класс йолаш.

I. БАРХАНОЕВ,
«Назрановский» совхоза керттера инженер.

Дезаденна гIулакх

ЗIаммига йолча хана денз юрта боахамерча къахьегамца ювзаенна хиннай Сардалова Танса. Юртарча цун ханнарча дукхагIбараша а санна кIезиг-дукха новкъостал дора цо балха боахкача боккхагIбараштa. Къахьегама тIера болча дезале хьалкхийнай из: нана Тоита — районе цIи хеза къахьегамхо, кагирхой хьехамча, къахьегама ветеран, да ГIапур — «Тепличный» совхоза слесарь-сантехник. ЗIаммига долча хана денз шоай берий лаьттах, мехках безам болийта гIийртад дай напен.

ХIара денна хIана йодацар аьле йодар Танса нана йолча теплице, болх хала бар аьнна къахкацар, моллагIа гIулакх хьа а лаьце чакхдоаккхар. Сакъерда дог этте ягIацар цига Танса. Нанас шийгара гойташ дола масал доккха маIан долаш дар. Районе болх беш ше даьккхача пхийтта шера лакха хьукъам кхебара говзанч ше хилар хьахенхар Сардалова Тонтас. Цу дерригача шерашна паччахьалкхенна нарсаш дIаялара планови заданеш тIеххоачашъеш хьайоагIа Тоита, шийгара атта доаца гIулакх дIаIомаду цо къонача тепличниццашта а иштта ший йоIа Тансана а.

«Тепличный» совхоза цхьоалагIча бригаде болх беш я Грозненски районе дуккхачарна йовзаш йола кхалсаг — Сулейманова Яха. Дуккхача правительственни совгIаташца белгалбаьккхаб теплични бешамашкара цун къахьегам. Цун звене дIайолайир ший балха биографи Сардалова Тансас. Юххьанце а денз цо беш бола болх теркалбаьча опытни болча баьцадавраш леладераша а цкъаза цецбаьле корта оагабора. Ший бархI сотех тIара хьалхарча шерре а 3 тоннал дукхагIа нарсаш гулйир цо. Цу гIулакха цунна новкъостал дир, бакълар аьлча, зIамига йолча хана денз хIама хьаде Iема а къахьегама тIера а хиларо, нанас шийна хьаеннача опыто.

1984 шера январь бетта юххье бархI сотех тIа вIашагIъэдаь чан торфи кIал а хьаьрца нарсий рассала дIаегIар Тансас. Хьалхара хьувкъам чуэца бутт ха мара эшанзар. Цхьабакъда, цу юкъа кIезига къахьега дезанцар къонача тепличница. УрагIа йийттача тIIиргех хьалдехкар хетолгаш, эшаш йоаца, лаьттанцара хьоанал совнагIа дIаувзаш йола хетолгаш, цIомолгаш дIадоахар, кулгашца оасар дIа а доахаш цIенйора беш.

Дика ховш да, лаьтто, саго а санна, Iа дика дIадича, дика юхаделга, безам тIабахийта Iа цу тIа къахьеге, цо ший беркат камаьрша хьалургдолга. Из дика кхетадаьд Сардалова Тансас. Ший бархI сотех тIара лохьа а яь, паччахьалкхена дIаеннай цо 19 тонни 837 килограмми нарсаш, планагIа 17 тонн мара яла ца езача метте.

ЦIаккха а хадаш бац тепличницай болх. Хьалхара хьувкъам чуйца боаллаше а, шоллагIчоа кийчо е болабала беза. Керда шу хьахила гаьна доацача хана чан тIокаш тIа рассала дIаегIар Тансас. ХIанз хетолгашта Iунал деш я из. Дог тийша я хьалхара хьувнъам ше 23 февраль хьатIаотташ чуэцаргболгах.

— 1985 шера 9 май Сийлахьйоккхача Коталон 40 шу дуза ди хьатIаоттале кхоачашъе лерхI аз, — йоах Т. Сардаловас, — 11-гIа пятилетка.

Соахкке а коллективни подряда тIа яьннай № 1 йола бригада. Шсайла яхье яьннай бригадера звенош, хIаьта Тансас яхь лаьцай 4-ча звенорча Хасарова Зурайца.

Диъ шу даьннад Сардалова Тайса «Тепличный» совхозе балха ена. ХIаьта хIанз дехке а яьннаяц. ХIана аьлча дукха дезаденнача гIулакхо сапаргIата доккх цун.

С.-М. ЯСУЕВ.
«Тепличный» совхоза болхло.

Шун хаттара жоп лу

Са 45 шу даьннад. Аз хьалкхеду ийс бер. Царех ялх дешархо ва. ЮкъагIа ца буташ болх баь 30 шу стаж а я са. ТIаккха хIанз пенсе яха бокъо йий са?

Т. АУШЕВА,
Назрановски района «Маяк» совхоза доярка.

Паччахьалкхен пенсеех йолча положене 17-ча пунктага хьежжа, пхиъ е дукхагIа бераш даьи бархI шу даллалца уж хьалкхедаьи болча кхалнаьха къоаналла луш дола пенси эца бокъо я 50 шу даьнна бален пхийтта шерал кIезигагIа йоацаш болх баь стаж ялен, нагахьа санна къоаналга диллача кхы хьалхагIа пенсе тIа баха бокъо йоацаш уж бале.

В. МАГОМАДОВ,
НГIАССР социальни Iалашон министра хьалхара заместитель.

Доазол дехьара

Iилма - технически прогресса хIаьзарча боарамга хьежжа йолча оборудоване тIехь-тIехьа доккхагIа дакъа лоац Германски Демократически Республика промышленни производстве.

ДIаеннача программага хьежжа болх беш йолча, Гёрлицерча Вильгельм Пика цIерагIча заводе оттаьлча автоматически поточни линешка кийчъю шин тайпара керда конденсатораш. Продукце цу тайпаех пайда эц, белггала аьлча, электроникен бувзама техникен.

СУРТА ТIА: предприяте цехе.

АДН — ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ДАГАЙОАГIАШ ХИЛА ЕЗА ИСТОРЕ УРОКАШ

Дерригача дунен тIа халкъаша дезду 1985 шу дуненна доал дара йола хьалхле яккха гIийрта гитлеровцаш эша а баь Котало яьккха 40 шу дизар санна. ВIашагIхийттача Къамий Организаце ерригa пачхаьлкхенаш тIахьийхай шоллагIча дунен тIем тIа нацизми фашизми эша а еш яьккхача Коталонн царна духьала лоаттабаьча къовсамеи массане юкъара цIей де 8-чеи 9-чеи маях, аьнна. Исторе урокаш дагайоагIаш хила еза селла боаккхача маьхагIа кхаьча машар ца талхийтаран чIоагIбараи. ТIемо вийнав 50 миллион саг, дунен тIарча дуккхача пачхаьлкхенашта Iалаьмате доккха материальни зе даьд, хIанз а лазаш я цо яь човнаш.

Вай планета тIара дуккха дукхагIбола нах Коталон 40 шу дизаро вIашагIтох юкъе латта къовсамаш къоастадара средство санна ца лоархIаш, тIом цIенбаь дIабаккха гIерташ хилар.

Советски наха дицценна дац, шоллагIа дунен тIом а болабаь, тийшача баьхах СССР-а духьала тIом а хьоабаь, фашистски Германи дунения доал делга шии бе долла, кхыдола халкъаш карадерзаде, царгIатонахи шоай лоIаме хиларахи уж даха гIертара программа кхоачашъеш хиннилга. Сийлахьбоккха Даймехка фашистски гIаьрахошта духьалара тIом советски наха вай мехка тIаэтта кхерам дIабаккхара тIехьа лоаттабу къовсам хинна Iийнабац, из иштта хиннаб германски фашизма Iазапа кIал латтача Европа дерригача халкъашта деш дола новкъостал а. ХIаьта халкъашта диццаланза да 1944—1945 шерашка 200 миллион гаргга нах бахаш бола 11 европейскии 2 азиатски мохк фашистско - милитаристски лоалах Советски Эскаро кIалхара баьккхалга е кIалхара боаккхача юкъе дакъа лаьцалга.

Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо яьккха Котало дерриг дунен - исторически лоархIам болаш я. Германски фашизми японски милитаризми йохаяро йоккха воздействи яьй дуне дегIадоаладара берригача лелама, хьадаьд демократическии революционнии низаш котдахара дола дика хьалаш. Иштта, шоллагIча дунен тIема керттера социально - политически итог сенах латт яьлча, из латт эгтара хьалха социализм ше общественни система хиларга хьажжа дикка чIоагIъенна цунах чакхъяьнна хиларах, дегIаенай цун влияни, цун сий, дунен общество дегIайоалаяра хоадам беш бола низ хинна дIаэттай из.

Цу тайпара Коталон итогаш империалистически лагерерча авантюристийи массе тайпарча реваншистийи къамарга шод а лаьца латт. ДIаяхача хапарча урокех дош а ца хеташ, уж сатувсаш ба истори юхалостаде а герзаш Iоадара наькъашка хIанз нийсденна латта низаш толхаде а шоай вIаштIехьдаларга. Цудухьа авантюраш езаш бараштa дагадохийта бокъо йолаш ба дика уйла йолаш мел бола нах, 40 шу хьалха хьалхашкахьа дIадодаш дола истори юхалостаде уйла йолаш хиннараш хIалакьхинналга. Цудухьа йоккха бокъо я цар цу тайпара мел могар де.

СТОКГОЛЬМ: СССР-а ЛОАРХIАМЕ ИНИЦИАТИВА

Советски Союзо Стокгольме дIахьайкъал керда лоархIаме инициатива. 29 январе цига хьайийллача Европе тешам, кхерамазле чIоагIъяра, герзаш дIададахара де дезарий конференце аргIанарча сессе советски делегаце дувцийта оттадаьд «ТIема низ вIаши юкъе ца баккхарен машара гIулакхаш хьаллацарен хьакъехьарча договора керттера положенеш» яха документ.

Цу гIулакхо болх бе йолаеннача хьалхарча дийнахьа денз корта болаши конструктивнии дискусси яра наькъагIа лостаяьй из. Ховш ма дий дувцаш долча договора керттера положени, конференце юкъе дакъа лоацаш йола 33 европейски пачхаьлкхеи, хIаьта иштта США-и Канадеи из хьаллаца йиш йолаш дола эггара хьалха цхьанне шоллагIчоа духьала ядерни а, моллагIдар санна дола а герз доаккхаргдац аьнна, долче, цхьанне шоллагIчоа цхьаккха тайпара тIема низ духьала боаккхаргбац, аьнна декхар тIаэцар.

ХIанз конференцена хьалхашка латт лоаццача хана массанена гIойле хургйолаш бола барт бара лаьрхIа хаьдда переговораш дIайолаяра декхар. ДIадахача шера Стокгольмски форумо болх бечa хана вIаши дагабоалаш даь къамаьлаш пайдане хиннад. ОагIонаша шоай позицеш нийсъяьй. Конференце лоархIамегIъярех хинна дIаэттай Советски Союзеи кхыча социалистически мехкийи делегацей, нейтральнии блокех дIакхстанза долчеи мехкий группа лоархIаме предложенеш. Цун повесткана юкъе чIоагIа моттиг дIалаьцай эгтара хьалха ядерни герз ца тохара, вIаши тIема низ юкъе ца баккхарах дола договор оттадара хьакъехьарча советски предложенеша. ВIашагIъеллай юкъе тешам боллара политически военнии даькъе хаьдда дола де дезараш дувцара йола шн группа.

Иштта толаме хьалхашкахьа дахара дика гIа баьккхаб, Цунна гIо ду Женеве хургйолча советско - американски переговорий даькъе барт баро а, хIаьта цо дикка гIо ду тайп - тайпарча форумашка герзаш дIададахара проблемаш ювцара йола атмосфера тоаяра а. Кхы а дикагIа йола атмосфера хила йиш я, Советски Союза хетачох, хила йоагIаш я, ший аргIагIа, Стокгольмски конференце балха еш йолча дикача влияних.

Дика кийч а яь Советски Союзо оттаьлча тIема низ вIаши юкъе ца баккхара а машара гIулакхаш хьаллацара а хьакъехьарча договора положенеша Стокгольмера дискуссеш хаьдда а динамизм йолаш а хулийтаргья, гIо дергда уж толаме чакхъяхара. Советски позице чулоацам сенах латт аьлча, из латт низ юкъе баккхара принцип цIаькха а ООН Уставе е Хельсински ТIеххьарча акта тIа дIаязъьлча тайпара хьалхаяьккха ца Iеш, из принцип дегIайоалаярахи хоадам боллаш хилийтарахи, ма могга чIоагIагIа из декхар тIадожара хьисале хилийтарах, низ юкъе ца боаккхилга дунен халкъашта юкъерча вахара закон а даь дIаоттадарах.

Хано хьахьокхаргда, Стокгольмски конференце дIаяхача хапарча берригада балхон Советски Союза кердача конструктивни предложенеи хьаяь уж дика таронаш мел чIоагIа пайдане хургья. Вай мехках аьлча, из лархIа ба Европе политически климат тоаяра, тIема низаш вIаши хьала лоаттадар ухказа кIезигагIа, тIема хкерам лагIбеш дола позитиви гIулакхаш чакхдахар духьа кхы а хьинарегIа низаш оарцагIдаха.

ГЕРЗАЦА КИИЧВУ АГРЕССОР

Дукха хана денз хьадоагIар а санна израильски агрессора чIоагIа тоам хулаш чакхъяьннай Израила оборона министра И. Рабина Вашингтоне яь аргIанара визит. Кхаь дийнахьа американски столице волаш Тель-Авива эмиссар президентаца Р. Рейганца, госсекретараца Дж. Шульцаца, оборона министрца К. Уайнбергерца, штабий начальникий вIашагIтехача комитета председателца инаралца Дж. Вессица, кхыча официальни нахаца вIашагIкхийттав.

Уж переговораш яьчул тIехьагIа дIакхайкадаьд, 1986 финансови шера ВIашагIхийттача Штаташа цоаш юхадехаргдоацаш Израила дергдола тIема новкъостал 400 миллион доллар а хургла, хIаьта 1,8 миллиард долларга из дIа а кхоачадергда, аьнна. Дукхха дукхагIдола американски тIема новкъостал Тель - Авиво ВIашагIхийттача Штаташкара эцача наступательни герзахи тIема оборудованехи дIагIоргда. Баьча бартага хьежжа Тель - Авива хьожадергдолаш да кердагIа йола израильски «Лави» яха истребитель хьаяра 200 миллион доллар совгIа: хIаьта американски военни корпорацешца контракташ оттае таро лургйолаш а я 700 миллион доллар гаргга ахча дIадохийташ «Лави» яхача истребитела цхьацца йола узлаш хьае а арахеца а. Цул совгIа, Израиль догдоахаш я ший талхаш латта экономика кIалхара яккхара дола экономически новкъостал дикка дукхагIа хилийта а. ВIарча хьаийцача Израила луча «дотаце» боарам 1986 финансови шера 4 миллиард долларга кхоачаргда.

Вашингтоне хиннача американо - израильски переговорий итогаша цIаькха а хьахьекхар, США — Iарбий мехкий эгтара къизагIа йола моастагIа хилар, духхьал Вашингтон бахьан долаш Гаргарча Малхбоалера машара наькъаца тоа ца луш латт, иштта шийна ма могга герзаца кийчъенна Израиль кхы а чIоагIагIа кийч а еш, цун экспансионистски агрессивнии гIулакхаш мога а деш, цу регионерча халкъий къаман - кортмукъален боламаш тоIадара а дохадара а цунах пайда а эцаш.

Американски кепайоазоно белгалдоаккхаш ма хиллара, Израиль тIема кийчон потенциал дегIайоалаеш хилара бахьан да «дIахо йодача хана а дика а йолаш тIема кийчон совле цунна Iалашъяр» да доалахарча Iарбий мехкащца нийсийча. Американо - израильски «стратегически цхьана леладеча гIулакхий» агрессивность цIаькха хьахьекхар ООН-ага хьалхле а йолаш дакъа лоацаш гIулакхаца хьашт долаш мел бараш а болаш Гаргарча Малхбоален дош дувцаргдола дунен халкъашта юкъера конференци яра хьакъехьарча идеяна Вашингтон духьала яларо. Рабина къаьгта дIа ма аллара, Израиль Гаргарча Малхбоалера гIулакхаш тоадара процесс кхы дIахо яха моттиг йоацача кхоачаяь йола сепаратни сделка лелае лерхIаш я.

Iарбий мехкаш хьадда духьала да агрессораца баьча сепаратни барта капитулянтча накъба, харцахьа а лоархI США-еи Израилеи баь Iарбашта духьалара хьарда барт.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

ШКОЛЬНИ РЕФОРМА — МАССАНЕ ЮКЪАРА ГIУЛАКХ

Болх кхетамца бе беза

Грозне а республике а бахача наха дика йовз № 26 йола Грозненски городской технически училища. Цу чу баракъаш тегачуни парикмахерен професси Iомаеш мел яраш йиIигаш я. Уж профессеш, вайна ма харра, вай ханара саг хозала тIакхувш хиларга диллача, чIоагIа товш а эшаш а я.

Училище кийч а яь чакхйоахаш я юкъарча дешареи профессиональнии школана еча реформо лерхIарaши цун декхараши дIадовзийташ базови предприятей къахьегама коллективашка, дьштаноанашта юкъе массови болх бара тIаерзаяь мероприятеш.

Чакхбаккха безаш бар 1984—1990 шерашка реформа керттера лостамаш кхоачашдара тIаерзаяь училища комплексни мероприятеш кийчъярца бувзабенна бола болх. Цудухьа, кхетадеш ма дарра, квалифицированни болхлой кадраш кийчъяра еш йола планировани эргаяьккха тоаяра дешацта къаьстта уйла тIаяхийтар.

Базови предприятещца — швейно - производственни объединенеца, бахача наха бытовой гIулакхаш деча министерствацa цхьана кийч а яь чIоагIъяьяр дешархошта профессионально - технически юкъарча дешареи кийчо дикагIа ялар духьа цхьана чакхдоахаргдолча гIулакхий планаш. Школа реформа практически чакхъяьккхара хетаяь цхьана яьча педагогически совете чIоагIа уйла тIайохийташ критически къамаьл хилар республика бытовой промышленноста кадраш кийчъерий тха кагирхой къахьегама гIулакхий юххьанцара этап вIаштIехьъяккхеи дIалостаеи езаращца. Цудухьа тхона ловра, тхоай йиIигашта училищана чухьа меттел, балха тIа а, цар керда цIа а хинна дIаотта езача цехе, мастерске хозала, этика, эстетика, творчества кхетам лургбола гIулакх хуларе.

Оаха юкъе а кхухь, дIайоаржа а ю къахьегам бригадни хьисапе вIаштIехьбаккхара опыт. Шоаш болх бергболаш, шоай къахьегама рационально планировани ергйолаш, шоаш шоашта анализи критикеи ергйолаш, брак хилара бахьанаш хьагучадоахаргдолаш, бийдал, материалаш, электроэнерги кхом беш дIаухийтаргйолаш Iомабу оаха дешархой. Экономически уйлае а техническиски творчество дегIакхувла а Iомабу оаха уж. Карара ха ший тайпара я. Чуйнна кийчо еш я Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара. Цо тха училища йоаккхараш къаьстта бехктокхаме оттабу шоаш шоашта хьалхашка, шоай мехка кхела хьалхашка — марксистско - ленински мировоззрени, бIубенна йола материалистически уйлаш цар дикагIйолча оамалех цаI а яь дIаоттаярца бувзабенна хьинаре болх бе безаш. Цудухьа из дош къаьстта лоархIаме да тхона, хIанз тха балха ерригача этапашца дувзаденна да из. Идейни дог тийша хилар, социалистически нравственность, интернационализм, патриотизм тха училищерча хIара дешархочун вахара норма а хинна дIаотта еза.

Оаха геттара дика кхетаду, юкъарча дешареи профессиональнии школана еча реформа керттера лостамаш чакхдахарца дувзаденна доккхий декхараш. Иштта кхетаду оаха, педагогически коллективе инженерно - педагогически кадраш кийчъяра, балхаш тIа дIанийсъяра, цар квалификаци лакхъяра беш бола болх тоабаргара из дIайолалулга а. ТIаккха методически кхыдолеи балхаш вIаштIехьдахара керда, дикагIйола формаш лаха еза.

Е. СЕНЧИКОВА, № 26 йолча юкъерча профессионально - технически училища дешара-производственни балха директора заместитель.

«ЛАЬТТАН ТIА ВАХАР ДУХЬА»

Иштта цIи йолаш дар укх деношка Нохч - ГIалгIай яздархой Союзо Грозненски районе чакхдаьха литература деноаш. Уж хетадаь дар Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара. Яздархой Е. Чебалина, С. Чахкиева, М. Сулаева, Ю. Айдаева, И. Минтяка, Ш. Арсанукаева, В. Богданова тIема духьаларча, машара тIахьехача произведенешка ладийгIар къахьегамхоша, кхы а кIоаргагIа дайзар нохчийи гIалгIайи литература истори.

Къаьстта а безаме чакхдаьлар вIашагIкхетар Горячеводски бурув тохара балхий управлене, 1-ча Мая цIерагIча колхозе, «Тепличный» совхозе, кхыча моттигашка.

ТIема а из хьеберашта а кхайкаеш йола вий санна дийкар яздархой дешаш.

С. АРЧАКОВ.

Облсовпрофеи НГIАССР журналистий Союзеи

ЯХЬАХ ДИКАГIА ЯЗДАРА

Пятилетка чакхйоалача шера планаш толаме кхоачашъяра КПСС XXVII съезда, Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 40 шу дизара, стахановски болама 50 шу дизара даха доагIача тайпара накъадахара, КПСС ЦК октябрьски (1984 ш.) Пленума решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста К. У. Черненкос 1984 шера 15 ноябре КПСС ЦК Политбюро заседане даьча къамаьло чулоаца положенеши выводаши толаме кхоачашъяра производственни коллективаш, республика беррига къахьегамхой оарцагIбахара пресса, телевидене, радио беш бола болх тоабара НГIАССР журналистий Союза правленеи профсоюзий областной Советои соцам баьб промышленноста, гIишлош еча, транспорта, бувзама, юрта боахама балхахой социалистически яхь дикагIа дIагойтара йола творчески конкурс 1985 шера дIахояхьа.

Конкурса юкъе дакъа лаца йиш я районий, городий, дуккхатиражаш йолча газетий, республикански газетий отделий, республикански телевидении радиои редакцей.

Конкурса итогаш еш теркал дергда:

— парте XXVI съезда, КПСС ЦК Пленумий решенеш, цхьайтталагIча пятилетке республика экономически социальнии дегIаахара планаш кхоачашъяра, КПСС XXVII съезда, Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа Котало яьккха 40 шу дизара, стахановски болама 50 шу дизара накъадахара, Кхачани Энергетически программаш кхоачашъяра, продукце дикал лакхъяра, къахьегама овсарле дегIайоалаяра, продукцега дIадодар лохдара, дисциплина чIоагIъяра, бийдал, энерги, балха ха кхояра республика къахьегамхоша лоаттабу къовсам, шера шин дийнахьа кхояьча ресурсашца болх бе лаьрхIача къахьегама коллективай патриотически болам шерра дIагойтар;

— хьалха латтача опыта, къахьегама дикагIа йолча образецашта, социалистически яхьа кердагIа йолча формашта, цун творчески белгалонашта шерра пропаганда яри дIайоаржаяри;

— журналистски говзала боарам, публикацей жанрови башхалонаш, къахьегама турпалаш къаьгга дIахьокха а бокъонца дIабовзийта а хар, сага идейно-политически, къахьегама, нравственни, кхетам лучара, творчески таронаш дегIакхуалачара социалистически яхьа лоархIам дIагойтар;

— арайийннача материалий действенность.

Редакционни коллективашта яла оттаю пхиъ премиси, царех цаI хьалхара — 250 сом, шиъ шоллагIа — хIараяр 100 сом, шиъ кхоалагIа—хIараяр — 75 сом. Цул совгIа, социалистически яхьа дешаех, къаьстта теркам тIаозаш йола публикацеш язъяьча, цу темана разработка еча къаьстта дакъа лаьцача журналисташта тела чIоагIъяьй хIараяр 40 сом а долаш йола пхи премия.

1985 шера 1 январе денз 31 декабре кхаччалца йолча хана газеташ тIа арайийнна, телевиденеи радиои гIолла дIаяхийта материалаш конкурса юкъеяхийта дIачутел юххьанцарча журналистски организацеша, газетий редакцеша, НГIАССР телевиденеи радиои комитето.

Конкурсе хьакхаьчача материалашка хьажа а хьеже, ший предложенеш НГIАССР журналистий Союза правлене бюрои профсоюзий областной Советеи дIачулу жюре.

Сийлахь-йоккхача Коталон 40 шу дузаш

Хьажара шоллагIа тур

Сийлахь - йоккхача Коталон 40 шу дизара хетадаьча республикански хьажара шоллагIа тур яр Назрановски районе чакхйоаккхаш. Е. Евтушенкос дешех даьккхача «Хотят ли русские войны» яхача иллеца хьажара программа дIайолаю Назрановски музыкальни школа хоро. ТIаккха дIаоал вайна массанена дика довза Мураделе мукъам баьккха «Бухенвальдский набат» яха илли. Музыкальни школа хьехархочо Асланова Татьяна Сергеевнас кулгалдеча цу хоро дIаоалаш дола иллеш цхьа шоай тайпара хоза, оаз тайжа йолаш, ладувгIарий дег чу дувлаш дар.

Программа дIахохьу ший халхаращца вайна дика йовзаш йолча Назрановски Культура цIен «ТIаргим» яхача ансамбло. Къонача халхархоша гойтача йоккхача программана юкъе гIалгIай фольклорни халхар белгалдаккха лов сона. Цу халхара говза юкъейоалаяьча фольклорни мотивашца ширача заман вахара сурт - сибат хьахьокха вIаштIехьдоал ансамбла. Бакъда, халхар кхы а шаьрде дезаш да.

Сцена тIа я Назрановски № 3 йолча юкъерча школа дешархо Барахоева Хьава. Хоза а дика а дIааьлар цо моттигерча композиторий иллеш. Царех дар Плиев Махьмад - СаIида дешаех даькха «Зурман оаз», «Наьсаре» яха ши илли. Укхаза дIайхача дешаща хьоахае еза Евлоева Рая. Цу зIамигача йиIига творчески говзал дегIайоалаеча дизза дакъа лоацаш я из.

Вай республике дика йовзаш я Назрановски Культура цIагIара Ерриросийски конкурса лауреат хинна «Асса» яха халхара ансамбль. Ансамбле дакъа лоацараш берригаш дешархой ба. Дезача цIейна накъаболхаш цар дика къахьийгалга гуш дар гойтача йоккхача, хоза кийчъяьча программага хьежача. Къоастае лов сона дикагIйола номераш, масала, «Назрановски лезгинка», «Джейрахьарча лоаманхой халхар». Кадайн хозеи халха ваьлар эггара зIамагIвола доакъашхо Мурзабеков Илез, кхоачаш бархI шу даланза волча халхархочун дика вIаштIехьдоал сиха деш дола халхар тоаде.

Городе дукха ха йоацаш вIашагIъеллача вокально-инструментальни ансамбла солиста Тутычев Анатоле дIаоал цIи хеза дола «За того парня», «День Победы» яха иллеш. Цул тIехьагIа сцена тIа яьлар Наьсар-Кертерча Культура цIен «Эрзи» яха халхара ансамбль.

Программа дIахохьу СурхотIарча № 1 йолча юкъерча школа йиIигий вокальни группо, цо дIалекхар Даймехках дола илли. Хьажар чакхдоалл районе вовзаш волча иллиалархочо Медов Мустафас «Ленинах» дола илли тIехдика кхоачашдарца.

М. БАРАХОЕВ.

ГОВЗАНЧ

Халкъа тIахьожама балхаца дувзаденнача гIулакха яхаяр со В. П. Музыченко волча. Массехк шу да из «Красный молот» завода керттерча группа председатель вола.

Цхьабакъда, Виктор Петрович воацаш вар. Цунга кхайкабар гIо дар дехаш цехе болх беш бола новкъостий, цхьа хIама дар цар шоай низаца де вIаштIехьа ца доалаш.

КIоаргга дийша, 20 шу совгIа балха опыт а йолаш вола инженер ва В. П. Музыченко, цудухьа цунга каст-каста кхайк шоашта цаховр хатта а гIо дар дехаш а.

Наха лоархIаш а сий деш а вола специалисти хьинаре общественники хинна ца Iеш, керттерча механика отделе цунах оаллача тайпара, долла хIама де ховш вола говзанча а ва из шоай заводе, хIаьта кхайкхача оарцагIваха кийча а ва.

Дукха хIама ховш, дика дийша саг из хилар гуш да цо арайоахача пенгазета номерех. Творчески ю цо хIара номер. Ший оагIош тIа дизза хьахьокх газето коллектива вахар. Газета тIеххьарча номер тIа дувц № 12 йолча цеха изделешта аттестаци е отдел мишта кийчлу. Виктор Петрович ше ва сурташ доахар а газета кхыйола иллюстраци кийчъер а.

Р. УТЕВА.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 ФЕВРАЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Къоначар кхоллам».
9.10 — Н. Асанбаев. «ЦIе паша». Гафуре цIерагIча Башкирски академически драма театра фильм-спектакль.
11.40 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Юртара анайовхаш». Документальни фильмаш: Тахан, кхоана, даим а». «Гуржий чаь хьаж», «Хьаькъали майрали».
15.35 — И. Гайдн. № 26 йола до минора симфони.
15.50 — «Сеннеи мииштеи Iомабу ПТУ».
16.20 — «Кердадараш».
16.25 — Чувашски АССР халхареи иллеи Пачхаьлкхен ансамбла концерт.
17.00 — «ДоттагIало яьр» яхача документальни фильма премьера. П. Лулумбий цIерагIча халкъий ДоттагIала университетах.
17.30 — «Говзаме кулгаш».
18.00 — «Вай беш».
18.30 — «Сакъердаме нотк҆ъаш».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Iилмеи вахари». Передаче дакъа лоацаш ва Латве Компарте ЦК хьалхара секретарь Б. К. Пуго.
19.30 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — ЦСКА. 2-гIа, 3-гIа периодаш. Перерыв йолча хана — «Могаш хила безам бале».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Массанешта» йола музыка».
22.45 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Iуйре дика хийла шун, нах!». Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 2-гIа класс.
8.55 — «ЦIе художники». Iилма-довзийтара фильм (Пермь). Художника П. Н. Суботина. Художника кхоллам.
9.05, 11.40 — Французски мотт. Хьеха 1-гIа шу.
9.55 — «Чархи лаьттен». Iилма-довзийтара фильм.
10.05 — ПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балар. Театр искусства тайпа санна.
10.35, 11.40 — Музыка, 7-гIа класс. Доазал дехьарча композиторий кхолламцара халкъа иллеш.
11.05 — «Шахматни школа».
12.10 — «Советски пачхаьлкхени бокъони кIийленаш». «Уйлаш а цаIаш, хьашташ а цаIаш». Советски общества экономически кIийленах.
12.50 — Советски монументальнии портретнии скульптура.
13.20 — Б. Шоу. 2-гIа передача.
14.40 — Исторе оагIонаш. «Дешара наIараш массанешта а йийлла я». (Дешари йоазуви ца хар дIадаиккхарах долча Декрета 65 шу дизарга).
15.25 — «Кердадараш».
16.55 — «Личный вопрос». Документальни фильм.
17.35 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
17.50 — «Киножурнал».
18.00 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.20 — Горнолыжни спортах йола дунен чемпионат. Италера передача.
18.45 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — ЦСКА. 1-гIа период.
19.20 — «...Ялхайтта шу даьнней бокхагIеи».
20.00 — «Бийса дайкъала хийла шун, бераш!»
20.15 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
21.00 — «Ха».
21.50 — «ЗIамига трагедеш». Кхаь серех дола телевизионни художественни фильм. 1-гIа сери.
23.20 — «Кердадараш».

6 ФЕВРАЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Дийнача хIамай дунен тIа».
9.35 — Советски илле концерт.
9.50 — «ЗIамига трагедеш». Телевизионни художественни фильм, 1-гIа сери.
11.20 — «Кердадараш».
11.50 — «Кердадараш».
14.50 — «Саги Iалам». Документальни фильмаш: «Кара-Даг», «ЭЛМ» [illegible] «Хьунатара метео станци».
15.30 — «Массанешта [illegible]».
16.00 — «Кердадараш».
16.05 — «Пирожок». Мультфильм.
16.15 — Тха корреспонденташа дувц.
16.45 — «Керда Зеланди». Кинообозрени.
17.15 — СССР Лакхехьарча Совета депутатаца, РСФСР заслуженни гIишлонхочунца, «Астраханьсельстрой» треста къоначар комсомольски бригада бригадираца М. Б. Кобловца ПТУ дешархой вIашагIкхетар.
18.00 — В. Прокушевас дIаоала эрсий иллеш.
18.30 — Хоржамашта накъадолхаш.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.05 — «Дунеи кагирхойи».
19.45 — Фигурни хьисаперча хохкаваларах йола Европа чемпионат. Шишша хохкавалар. Произвольни программа. Швецера передача.
21.00 — «Ха».
21.35 — Сийлахь - боккхача Коталон 40 шу дизарга. «Салтий мемуараш». Хьалхара фильм — «Танкаш хIалакьер». Телевизионни документальни фильм.
22.55 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Царга театр хьеж». Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Географи, 7-гIа класс.
9.05, 13.00 — «Немций мотт».
10.05 — Эрсий халкъа иллеш (исторически дараш).
10.35, 11.40 — А. П. Гайдар. «Школа». 6-гIа класс.
11.05 — «Дезаяи школеи». Телевизионни журнал.
12.10 — Физика. 7-гIа класс.
12.40 — Ботаника. 5-гIа класс.
13.30 — Советски изобразительни искусствера историко-революционни тема.
14.00 — «Караева хьасташ». СССР халкъа хьехархочох А. Караевх йола телевизионни очерк.
14.30 — Вс. Вишневский. «Оптимистически трагеди».
15.15 — «Кердадараш».
17.15 — Дешархошта. «Новкъост Арсений». Художественни фильм.
18.40 — Йоазонхой вахари. Передаче дакъа лоацаш ва НГIАССР йоазонхой Союза [illegible]
19.00 — Нохч-ГIалгIайчен ди.
[illegible]
20.00 — «Бийса дайкъала хийла шун, бераш!»
20.15 — Поэзи. В. Коротич.
21.15 — «Ха».
21.35 — «ЗIамига трагедеш». Кхаь серех дола телевизионни художественни фильм, 2-гIа сери.
23.00 — «Чегем». Телевизионни документальни фильм.
23.15 — «Кердадараш».

РАДИО

5 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.36 — Симфонически музыка (гIалгIай меттала).
9.15 — «Топливно - энергетически ресурсаш кхое» (нохчий меттала).
9.30 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Хоржамашта накъадолхаш «Агитпункте лампаш йоаг» (эрсий меттала).
16.16 — «Юртабоахама къахьегамхошта». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Хьалха латта опыт — ерригача фермашка» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — Московски камерни оркестра концерт.
17.36 — «Саиъердамеча талгIе тIа» яха передача.
18.02 — Нохч-ГIалгIай музыка.
18.24 — Наха дезаденна иллеш.

6 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — Димаев Iаьлий иллеш (нохчий меттала).
11.15 — Хоржамашта накъадолхаш. «Халкъа кандидат». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
11.30 — Спортивни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала).
15.15 — «Шоана, кхалнахIа» яха радиожурнал (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала).
10.15 — «Хьана, Даьхе, салтечун дегI» (нохчий меттала).
16.45 — «Харцчун цIог лоаца я» яха передача (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Техника — кийчон мугIаре» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — Музыкальни Таджикистан.
17.41 — «Нах белаш ба». Атеистически дувцараш.
17.59 — Ленинах, партех, Даьхенах иллеш доах.
18.22 — Иллеш, ашараш, халхараш.

Хоттам

Тахан республике гIоллен Грозней морхаш а йолаш, лоа а делхаш, малхбузехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 1—6, Грозне 2—4 градус шелал йолаш хилен тарлу.

Кхоана республике морхаш а йолаш, лоа а делхаш, тайп-тайпара оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 5—10, дийнахьа 0—5 градус шелал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктохама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора—2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ерени, шоаттен деношка

СФ00048. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 607.